

Gorenjski Glas

PETEK, 26. MAJA 2023

LETO LXXVI, ŠT. 42, CENA 2,80 EUR

ODGOVORNA UREDNICA: MARIJA VOLČJAK

ČASOPIS IZHAJA OB TORKIH IN PETKIH

INFO@G-GLAS.SI

WWW.GORENJSKIGLAS.SI

Sodelovali bodo tudi v prihodnje

Ob dnevu biotske raznovrstnosti so podpisali podaljšanje sporazuma med Triglavskim narodnim parkom in ameriškim Narodnim parkom Kratersko jezero, pobratenima od leta 2017.

MARJANA AHAČIČ

Stara Fužina – Direktor Javnega zavoda Triglavski narodni park (TNP) Tit Potočnik in direktor ameriškega Narodnega parka Kratersko jezero Craig W. Ackerman sta v ponedeljek, ob mednarodnem dnevu biotske raznovrstnosti, podpisala podaljšanje sporazuma o sodelovanju med obema parkoma, ki sta pobratena od leta 2017.

Ackerman je ob podpisu ponovno povedal, da je v njegovih očeh Triglavski narodni park izjemen partner za učenje novih praks, predvsem zaradi strukture

parka in sodelovanja s parkovnimi skupnostmi in deležniki. »Prav to bi radi okrepili tudi pri nas. Sodelovanje pa želimo razširiti tudi na področje izobraževanja, kulture, naravovarstvenega nadzora ...«

Potočnik pa je poudaril pomen nadaljnjega dobrega sodelovanja. »Še tesneje bomo sodelovali in še bolj bomo povezani. Ne le na področju spremljanja obiska, čemur smo v preteklem tednu zaradi evropske konference, ki smo jo gostili, dajali velik poudarek, ampak tudi na številnih strokovnih področjih.«

Dogodka v Infocentru TNP Bohinj v Stari Fužini se je udeležila tudi veleposlanica Združenih držav Amerike v Sloveniji Jamie Lindler Harpootlian, ki pozdravlja dosedanje in nadaljnje sodelovanje med parkoma. V nagovoru je poudarila, da imajo narodni parki izjemen vpliv na človekovo doživetje sveta. Podžupanja Občine Bohinj Monika Ravnik je ob tem izrazila prepričanje, da takšna sodelovanja bogatijo prebivalce in vse, povezane z enim ali z drugim parkom.

▶ 3. stran

Sporazum, s katerim se tudi formalno podaljšuje sodelovanje med parkoma, sta v ponedeljek, na mednarodni dan biotske raznovrstnosti, podpisala direktor TNP Tit Potočnik in direktor ameriškega Narodnega parka Kratersko jezero Craig W. Ackerman. / Foto: Tina Dokl

V državnem svetu o Orehku

Komisija državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj bo obravnavala problematiko umeščanja drugega tira železniške proge Ljubljana–Kranj na območju Orehka.

SIMON ŠUBIČ

Ljubljana – V ponedeljek se bodo s problematiko nadgradnje hitre železniške proge Ljubljana–Kranj na odseku skozi Orehek seznanili tudi državni svetniki. Njeno obravnavo na Komisiji za lokalno samoupravo in regionalni razvoj je na pobudo Civilne iniciative proti rušenju vasi Orehek in šolske lipe (CI Orehek) in Krajevne skupnosti (KS) Orehek - Drulovka predlagal državni svetnik Ivan Meglič, ki je predstavnik lokalnih interesov na tem območju.

▶ 7. stran

O nadgradnji železniške proge na območju Orehka bodo v ponedeljek govorili tudi v državnem svetu. / Foto: Gorazd Kavčič

Priloga: PREDDVOR

A2U.si
ELEKTRIČNA
KOLESA

AKCIJA!!
750^{Wh}

ODKUP MESNATIH, DEBELIH IN ČRNIH KRAV!

(02) 790 15 60, 031 733 637

Odkup celotnih govejih čred na gospodarstvu.

PLAČILO TAKOJ!

ODKUP KRAV do 4,10 € + davek (bio + 0,20 €)

Povečano povpraševanje po **BIO KRAVAH** (do 0,20 €)

AKTUALNO - prodaja **MALIH BIKOV** 200-300 kg

Aktualne dnevne cene:
BIKI do 4,65 € + davek
TELICE do 4,60 € + davek

Tedenska prodaja **MALIH TELIČK**; cca 200-250 kg!

Kogler Franc A., d.o.o. Parmova ulica 53, SI-1000 Ljubljana

AKTUALNO

Kranj najbolj varno mesto

Na mednarodni konferenci Dnevi korporativne varnosti na Brdu pri Kranju so Kranju podelili nagrado za najbolj varno mesto za leto 2022.

2

EKONOMIJA

Investicija v Komendi

Nizozemsko podjetje Frapak Packaging, ki se ukvarja s proizvodnjo in prodajo embalaže iz plastičnih mas, je odprlo nove prostore v komendski poslovni coni, kjer so centralizirali tudi partnerska podjetja.

9

GG+

Poučevanje je tudi njen konjiček

Profesorica slovenščine na Srednji ekonomski, storitveni in gradbeni šoli Šolskega centra Kranj Polonca Tomac Stanojev je med letošnjimi prejemniki priznanj Blaža Kumerdeja.

15

ZANIMIVOSTI

V Žabnici gnezditja Agata in Šimen

Štoklji Agata in Šimen, ki od konca aprila gnezditja pri podružnični šoli v Žabnici, prvega potomca pričakujeta čez petnajst dni.

21

VREME

Danes bo deloma sončno z občasno zmerno oblačnostjo. Jutri in v nedeljo bo pretežno jasno. Pihal bo vzhodnik.

☀️ 10/22 °C

jutri: pretežno jasno

KOTIČEK ZA NAROČNIKE

Moje življenje v stanovanjski skupnosti

Naj se vam predstavim. Moje ime je Suzana, prihajam iz Kranja na Gorenjskem. Dve leti in tri mesece sem živela v Domu na Krasu v Dutovljah, sedaj pa živim v stanovanjski skupnosti v Sežani. Stara sem 56 let in sem bolj okrogla. Da začnem z mojo štorijo iz mojega lajfa. Sem kot Boccaccio, ki je rekel, samo še piko pritismem. Hočem biti pisateljica, tako kot moja dvojnica Desa Muck, tudi po zunanosti sva si podobni, saj sva kot enojajčni dvojčici. Srečala sem jo tudi osebno v Kranjski knjižnici, nisva si tako podobni. Ona je bila štirikrat poročena, jaz pa samo enkrat.

Zjutraj vstanem že pred 7. uro. Deset pred sedmo zjutraj pride dežurni delavec, vsak dan drugi. Jih je več in se menjavajo. Zjutraj si vsi skuhamo kavico in prižgem cigareto. Ko pride delavec, nam da tablete za na tešče. Sledi zajtrk. Po zajtrku so spet tablete. Prhamo se čez dan. V stanovanjski skupnosti se moramo kopati takrat, ko je dežurni delavec prisoten – za vsak slučaj, če komu spodrsne v kadi.

V naši stanovanjski skupnosti živimo štirje moški in dve ženski. Večkrat pride tudi do konfliktov, posredovala je tudi policija. Enkrat sem imela motnjo v dihanju in sem klicala dežurnega. Dobila sem inhalacije, pa vendar se nisem mogla odkašljati oz. normalno dihati. Dali so mi injekcijo s pomirjevalom in zaspala sem kakor angelček.

Spet drugič je bil moj sin dva dni nedosegljiv, pa sem poklicala na policijo. Policisti iz Kranja so ga našli pri bivši ženi in so ga pospremili k dežurnemu zdravniku. Bil je podhranjen in z živci na koncu. Grozil je, da bo naredil samomor, ker je v finančnih škripah.

Moji cilji so, da bi v Dutovljah pomagala v kuhinji, da bi delila hrano. Narediti bi morala tečaj higienskega minimuma ter varstva pri delu. Problem bi bil tudi prevoz.

Rada bi se udeležila kakšnega koncerta ali kino predstave v Sežani. Včasih smo hodili v Ljubljano v diskoteko Franci na balanci do jutranjih ur. Mojega prijatelja Milana je v Franciju zadela srčna kap pri 63 letih. Naj vam povem, da je glasba moja strast. Hodila sem na koncerte Modrijanov in Gadov. Pa mi je neki mulc rekel, če sem mama od Gadov. Rada bi šla tudi v Arboretum Volčji Potok ali v Mozirski gaj in Postojnsko jamo. Všeč mi je tudi Gardaland ali Hala Tivoli. Bi šla še enkrat na koncert Miša Kovača, Tanje Žagar in Davorja Borna. Moj cilj je, da bi malo shujšala in da bi šla na romanje na Brezje in na Vreme pri Dutovljah. Po maši je navadno pogostitev. Opis življenja v skupnosti nam je poslala **Suzana Potočnik**, in ker je zapis predolg, bomo drugo polovico objavili v naslednji številki Gorenjskega glasa. Hkrati tudi vas vabimo, da nam svoje zgodbe pošljete na koticek@g-glas.si ali na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj.

Darilo
izžrebanemu naročniku časopisa
Gorenjski Glas
Knjigo prejme **MIHA BURGAR** iz Medvod.

Priznanja za prostovoljce

ANA ŠUBIC

Kranj – Slovenska filantropija med 22. in 28. majem prireja 24. Nacionalni teden prostovoljstva. V torek so razglasili prejemnike priznanj za prostovoljstvo. Podelili so priznanja naj mentorjem prostovoljcev, naj prostovoljcem, zaposlenim v javni upravi, za naj projekte medgeneracijskega prostovoljstva, za najboljše prostovoljske zgodbe, razglasili pa so tudi junake našega časa in prostovoljstvu prizajne občine.

Nekaj priznanj je šlo na Gorenjsko. Andreja Sušnik iz Kranja je prejela posebno priznanje za podporo prostovoljcem, ki delajo

z otroki in mladimi z izkušnjo nasilja v okviru Društva za nenasilno komunikacijo s sedežem v Ljubljani. Med 46 prostovoljstvu prijaznimi občinami so tudi Kranj, Škofja Loka, Tržič, Medvode, Kamnik, Domžale, Vodice in Radovljica, ki je naziv dobila prvič. Z Gorenjskega je bilo tudi šest od 35 prejemnikov naziva junaki našega časa, ki ga podeljujejo šolam in dijaškim domovom z najbolje organiziranim prostovoljstvom. Naziv so prvič prejele Srednja gostinska in turistična šola Radovljica ter osnovni šoli Šenčur in Medvode, ponovno pa so ga potrdile osnovne šole Orehek Kranj, Preska in Komenda Moste.

Kranj najbolj varno mesto

Na mednarodni konferenci Dnevi korporativne varnosti na Brdu pri Kranju so Kranju podelili nagrado za najbolj varno mestno občino. »Mestna občina Kranj se zaveda pomena varnosti in s svojimi aktivnostmi poskuša zagotavljati varno življenjsko okolje,« so poudarili.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Na Brdu pri Kranju je v ponedeljek in torek potekala 14. mednarodna konferenca Dnevi korporativne varnosti, na kateri so podelili tudi nagrade z nazivom slovenska velika nagrada varnosti (angleško Slovenian Grand Security Award). Gre za največjo nagrado s področja varnosti v Sloveniji, ki jo podeljujejo izbranim institucijam in posameznikom za njihov inovativni prispevek na področju razvoja in uveljavljanja varnosti. Nagrado podeljuje Institut za korporativne varnostne študije ICS Ljubljana v sodelovanju s Slovenskim združenjem korporativne varnosti. Podeljujejo jo v več kategorijah, nagrado za najbolj varno mesto za leto 2022 pa je letos prvič prejela Mestna občina Kranj. Nagrado je kranjski podžupanji Manji Zorko predal predsednik državnega sveta Marko Lotrič.

Kot so obrazložili, je Mestna občina Kranj v letu 2022 pozitivno izstopala v več statističnih kategorijah, povezanih s kaznivimi dejanji in prekrški, in tudi z nekaterimi projekti oz. dobrimi praksami na področju lokalne varnosti. Posebej so poudarili projekte, usmerjene v

Nagrado Kranju za najbolj varno mesto je kranjski podžupanji Manji Zorko izročil predsednik državnega sveta Marko Lotrič. / Foto: Tina Dokl

preventivo na področju varnosti cestnega prometa. Pomembne korake so naredili s projekti, povezanimi s kibernetičnimi grožnjami, pohvalili so tudi model sodelovanja Policijske postaje Kranj in službe medobčinskega redarstva. »Visoko zavedanje se kaže tudi skozi stoddostno odzivnost na prav vsak dopis ali prijavo s področja varnosti v lokalni skupnosti, ki gre v obravnavo k pristojnim službam. Vse navedeno nas pripelje v zaključek, da je Mestna

občina Kranj na področju zagotavljanja varnosti svojega mestnega okolja naredila nekaj pomembnih korakov in zato med mestnimi občinami tudi izstopa. Iz tega lahko sklenemo, da se Mestna občina Kranj zaveda pomena varnosti in s svojimi aktivnostmi poskuša zagotavljati varno življenjsko okolje,« so poudarili.

Na mednarodni konferenci so sicer strokovnjaki s področja varnosti dva dni razpravljali o problemih upravljanja varnostnih

tveganj v sodobnem varnostnem okolju. Posebno pozornost so letos posvetili dejavnikom dvigovanja odpornosti kritične infrastrukture in izvajalcev bistvenih storitev, pri tem pa so iskali odgovore na vprašanje, ali in kako je kompleksnost varnostnega okolja sploh še obvladljiva. Kot so poudarili, je mogoče odgovore na sodobne varnostne izzive s področja kibernetičnih tveganj iskati le v sinergiji med javnim in zasebnim sektorjem.

Vovkovi dnevi na Breznici

Z Vovkovimi dnevi bo Župnija Breznica zaznamovala šestdeseto obletnico smrti in stoto obletnico nove maše nadškofa Antona Vovka.

MAŠA LIKOSAR

Breznica – Nadškof Anton Vovk, ki se je rodil 19. maja 1900 v isti hiši kot njegov prastric France Prešeren, je duhovniško posvečenje prejel leta 1923, dušnopastirsko službo pa začel s kaplanovanjem v Metliki in župnikovanjem v Trziču. Leta 1940, ko je postal ljubljanski stolni kanonik, se je zanj začelo viharnejše obdobje, zaznamovano z izzivi časa druge svetovne vojne, kot sta nemška in italijanska okupacija. Sledilo je obdobje komunističnega psihičnega in fizičnega trpinčenja, čeprav med vojno ni sodeloval z okupatorjem in je bil narodno zaveden. Škofovsko posvečenje je prejel leta 1946 in bil najprej ljubljanski pomožni škof ter kasneje apostolski administrator škofije. Po

smrti škofa Gregorija Rožmana v Združenih državah Amerike je postal ljubljanski škof ordinarij, leta 1961 pa prvi ljubljanski nadškof. Višek preganjanja predsta

v Župniji Breznica zaznamovali z Vovkovimi dnevi, ki potekajo med 19. majem in 18. junijem. Pretekli petek so že pripravili prvi dogodek v nizu sedmih, in si

Letošnje leto obletnic nadškofa Antona Vovka v Župniji Breznica zaznamujejo z Vovkovimi dnevi, ki potekajo med 19. majem in 18. junijem. Pretekli petek so že pripravili prvi dogodek v nizu sedmih, in sicer sklep celodnevnega čaščenja, ki ga je vodil član Vovkovega odbora dr. Blaž Jezeršek. V soboto, 27. maja, bo ob 19. uri v Kulturni dvorani dr. Franceta Prešerna na Breznici potekal pogovorni večer o življenju in delu nadškofa Antona Vovka z zgodovinarjem dr. Stanetom Grando.

vlja zažig škofa Vovka leta 1952 na železniški postaji v Novem mestu, katerega posledice je čutil do konca svojega življenja leta 1963.

Letošnje leto obletnic nadškofa Antona Vovka bodo

cer sklep celodnevnega čaščenja, ki ga je vodil član Vovkovega odbora dr. Blaž Jezeršek. V soboto, 27. maja, bo ob 19. uri v Kulturni dvorani dr. Franceta Prešerna na Breznici potekal pogovorni večer

o življenju in delu nadškofa Antona Vovka z zgodovinarjem dr. Stanetom Grando. V soboto, 3. junija, pripravljajo dva dogodka, prvi je romarski pohod po Vovkovi poti z začetkom ob 7. uri pred župnijsko cerkvijo Marijinega oznanjenja v Trziču, drugi pa predvajanje filma o nadškofu Antonu Vovku z naslovom Goreči škof, ki bo ob 19. uri v Kulturni dvorani dr. Franceta Prešerna na Breznici. V sredo, 7. junija, bo pri sve-ti maši ob 18. uri v župnijski cerkvi Žalostne Matere Božje na Breznici sodeloval duhovniški oktet Oremus s krajšim koncertom. V soboto, 10. junija, ob 19. uri bo v podružnični cerkvi svetega Marka potekal literarni večer s Pavletom Ravnohribom in Gregorjem Čušinom ter vokalno skupino Korona. Vovkove dneve bodo sklenili v nedeljo, 18. junija, ob 17. uri v župnijski cerkvi Žalostne Matere Božje na Breznici, kjer bo sklepna slovesna sveta maša, ki jo bo vodil ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Anton Jamnik, sodeloval bo še moški oktet Deseti brat.

Kako bodo po novem obračunavali omrežnino

Končni odjemalci električne energije bodo o novem izračunu omrežnine obveščeni na računih za junij, na katerih se bodo lahko seznanili z dogovorjeno močjo za prihodnje leto po posameznih časovnih blokih in jo bodo po potrebi lahko tudi spremenili.

ALEŠ SENOŽETNIK

Kranj – V začetku prihodnjega leta se bo začel uporabljati nov način obračunavanja omrežnine, ki prinaša precej novosti. Tarifne postavke omrežnine za obračunsko moč in energijo se bodo namreč obračunavale glede na časovni blok znotraj dneva in koledarskega leta.

Določenih bo pet časovnih blokov, ki se bodo razlikovali glede na čas dneva in leta ter glede na to, ali gre za delovni ali dela prost dan. Višja sezona bo določena za november, december, januar in februar, v preostalih mesecih pa bo veljala nižja sezona. Najdražji časovni blok ena bo denimo določen le v višji sezoni, najcenejši pa le v nižji sezoni, prav tako najdražjega časovnega bloka ne bo ob dela prostih dnevih.

Znotraj vsakega dne bodo tako določene ure visoke, srednje in nizke obremenitve, ki bodo določene na podlagi ur konične obremenitve. Ko bo omrežje najbolj obremenjeno, bodo tarife za obračunsko moč in energijo najvišje, najnižje pa, ko bo omrežje najmanj obremenjeno. Časovni bloki v urah visoke in srednje obremenitve ob delavnikih bodo usklajeni s trajanjem

V luči zelenega prehoda bo država spodbujala aktivnejšega odjemalca električne energije.

/ Foto: Tina Dokl

sedanje višje tarife, bloki v urah nižje obremenitve pa s trajanjem nižje tarife.

Nov način obračunavanja predvideva večjo stroškovno obtežitev tarifnih postavk za moč v primerjavi s tarifnimi postavkami za energijo. Dosedanja ureditev omrežnine je namreč večji del stroškov omrežnine porazdelila na tarifne postavke za energijo.

Končni odjemalci električne energije bodo o novem izračunu omrežnine obveščeni že na računih za junij, na katerih se bodo lahko seznanili z dogovorjeno močjo za prihodnje leto po posameznih časovnih blokih in jo

bodo po potrebi lahko tudi spremenili.

Za gospodinjske in male poslovne odjemalce s priključno močjo, ki je enaka ali manjša od 43 kilovатов, bo veljalo tudi dveletno prehodno obdobje od začetka uporabe novega izračuna, torej od 1. januarja prihodnjega leta. V tem času bodo na računih obveščeni o morebitnih prekoračitvah dogovorjene moči in stroških, a se jim ti ne bodo obračunali.

Na ta način želi država tako gospodinjstva kot poslovne uporabnike spodbuditi k prilaganju odjema električne energije in spodbujanju aktivnega

odjemalca, ki bo lahko pripomogel k nižjim stroškom. Kot pojasnjujejo na Agenciji za energijo, sicer tarife za uporabo omrežja v prihodnjem letu še niso znane, zato s konkretnimi simulacijami računov in posledičnimi finančnimi učinki za povprečnega gospodinjskega odjemalca še ne razpolagajo.

Novost naj bi sicer prinašala korak na poti k zelenemu prehodu. S spremembami pri uporabi energije namreč lahko vplivamo na stroške in hkrati omogočamo hitrejše vključevanje obnovljivih virov energije v sistem.

k

KOMENTAR
ALEŠ SENOŽETNIK

Lani uspešno, kako naprej

Zadnji podatki, ki jih je o poslovanju družb v lanskem letu pred nedavnim objavil Ajpes, kažejo, da je slovensko in z njim tudi gorenjsko gospodarstvo v minulnem letu uspešno kljubovalo številnim pretresom.

Po prihodkih gorenjsko gospodarstvo predstavlja 6,8-odstotni delež na ravni države, medtem ko k neto čistemu dobičku prispeva skoraj desetino celotne vrednosti. Prihodki gorenjskih družb so v zadnjih petih letih zrastle z dobrih sedmih na skoraj deset milijard evrov, neto čisti dobiček pa se je s 323 milijonov okrepil na skoraj 580 milijonov evrov. Prihodki so se lani realno povečali za 10 odstotkov, neto čisti dobiček celo za 26 odstotkov, kar predstavlja enega najboljših rezultatov med vsemi regijami. Pri tem smo na Gorenjskem povečali število zaposlenih in ohranili dodano vrednost na zaposlenega. Kazalniki bi bili še boljši, če jih ne bi pristriгла visoka inflacija, ki se je lani medletno gibala blizu ali celo nad desetimi odstotki. Inflacija se je v zadnjem obdobju sicer nekoliko umirila, a je aprila medletno še vedno vztrajala na visokega 9,4 odstotka. Podobno kot v preteklih mesecih so k rasti največ prispevale cene hrane in brezalkoholnih pijač, ki so bile aprila za 15,8 odstotka višje kot pred letom dni, kar

predstavlja vedno večje breme tudi za potrošnike.

Gospodarstvo je tako v minulnem letu jadrlo na vetru okrevanja po epidemiji, na drugi strani pa ga je zavirala energetska kriza, ki še naprej predstavlja eno glavnih skrbi, še posebno v industriji. Na to opozarjajo tudi gospodarstveniki, ki so prepričani, da bi morali tudi pri nas zagotoviti podobne pogoje, kot jih ima konkurenca v nekaterih drugih državah, kjer električno energijo odkupujejo precej ceneje. Kot pravijo, je v nasprotnem primeru še posebno energetska intenzivna industrija ogrožena, od nje pa so odvisna številna manjša podjetja.

Kakšni so obeti? Gospodarska rast se umirja. Kot kažejo zadnji podatki, smo v prvem letošnjem četrtletju medletno beležili 0,7-odstotno rast bruto domačega proizvoda. Na nizkih ravneh naj bi ostala tudi v prihodnje, na kar kaže tudi Umarjeva pomladanska napoved. Razvita gospodarstva naj bi se tako izognila recesiji. A kot je pred dnevi na okrogli mizi o energetski problematiki opozoril dr. Igor Masten, smo bili v zadnjih dveh letih globalno priča izrazitemu razhajanju med (pre) optimističnimi napovedmi in realnim stanjem v gospodarstvu. Napovedi so ugodne, a v tveganem okolju, pravi profesor na ljubljanski ekonomski fakulteti.

Sodelovali bodo tudi v prihodnje

1. stran

Vršilka dolžnosti generalnega direktorja Direktorata za naravo na Ministrstvu za naravne vire in prostor dr. Katarina Groznik Zeiler pa je v svojem nagovoru med drugim poudarila, da bi moralo biti ohranjanje narave središče delovanja celotne

družbe, zato je izmenjava izkušenj za boj proti podnebnim spremembam ter za ohranjanje narave in biodiverzitete zelo pomembna.

Triglavski narodni park in Narodni park Kratersko jezero iz ZDA sta dogovor o pobratenju podpisala maja 2017 na Bledu. Zavezala sta se k medsebojni podpori ter

izmenjavi znanja in izkušenj na področjih ohranjanja narave, upravljanja zavarovanih območij, izobraževanja ter strokovnih nalog in raziskovanja. Triglavski narodni park in Narodni park Kratersko jezero sta si podobna po zemljepisni širini, bogati biotski raznovrstnosti, oba sta znana po jezerih,

gorah in gozdovih, so pojasnili na TNP. Oba privabljata številne obiskovalce in oba se srečujeta s podobnimi izzivi, med katerimi je, kot poudarjajo v TNP, eden od pomembnejših vprašanj, kako zagotavljati doživljanje parka za obiskovalce, ki je hkrati ustrezno z vidika varstva narave.

Očistimo Gorenjsko invazivk

SUZANA P. KOVAČIČ

Kranj – Ali ste vedeli, da invazivne rastline s svojim agresivnim širjenjem povzročajo ogromno škodo v naravnem okolju? Na območju Gorenjske pa je glede na podatke

portala invazivke.si trenutno zabeleženih približno štirideset invazivnih tujerodnih vrst. V soboto, 10. junija, bo od 9. do 12. ure potekala skupna velika delovna akcija čiščenja Očistimo Gorenjsko invazivk. Vabijo vse

prostovoljce, ki bi radi sodelovali, da se prijavijo na povezavi: <https://forms.gle/sxDSvDoWVKAXmEgAA>. Rok za prijavo je 9. junij do 12. ure. Po prijavi se bodo na vas obrnili koordinatorji posameznega območja.

Akciji se pridružujejo občine Kranj, Bled, Kranjska Gora, Jesenice, Jezersko, Vodice in Žiri, Zavod RS za varstvo narave, BC Naklo, OŠ Šenčur in Razvojnna agencija Sora. Veseli bodo vsakega para pridnih rok.

Gorenjski Glas

ODGOVORNA UREDNICA

Marija Volčjak

NAMESTNIKA ODGOVORNE UREDNICE

Urška Peternel, Simon Šubic

UREDNIŠTVO

NOVINARJI - UREDNIKI:

Marjana Ahačič, Maja Bertonec, Alenka Brun, Ana Jagodic Dolžan, Igor Kavčič, Suzana P. Kovačič, Maša Likosar, Klara Mrak, Urška Peternel, Mateja Rant, Aleš Senožetnik, Vilma Stanovnik, Ana Šubic, Simon Šubic, Ana Volčjak Aleksič

stalni sodelavci:

Jože Košnjek, Cveto Zaplotnik, Miha Naglič

OBLIKOVNA ZASNOVA

Jernej Stritar, IlovStritar, d. o. o.

TEHNIČNI UREDNIK

Grega Flajnik

FOTOGRAFIJA

Tina Dokl, Gorazd Kavčič

OGLASNO TRŽENJE

Marjan Potočnik, Mateja Žvižaj

GORENJSKI GLAS (ISSN 0352-6666) je registrirana blagovna in storitvena znamka pod št. 9771961 pri Uradu RS za intelektualno lastnino. Ustanovitelj in izdajatelj: Gorenjski glas, d. o. o., Kranj / Direktorica: Marija Volčjak / Naslov: Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj / Tel.: 04/201 42 00, e-pošta: info@g-glas.si; mali oglasi in osmrtnice: tel.: 04/201 42 47 / Delovni čas: ponedeljek, torek, četrtek, petek, od 8. do 15. ure, sreda od 8. do 16. ure, sobote, nedelje in prazniki zaprto. / Gorenjski glas je poltednik, izhaja ob torkih in petkih, v nakladi 17.000 izvodov / Redne priloge: Vikend, Letopis, Slovenske počitnice in dvajset lokalnih prilog / Tisk: Tiskarsko središče d. o. o. / Naročnina: tel.: 04/201 42 41 / Cena izvoda: torek 2,50 EUR, petek 2,80 EUR, redni plačniki (fizične osebe) imajo 10 % popusta, polletni 20 % popusta, letni 25 % popusta; v cene je vračunan DDV po stopnji 5 %; naročnina se upošteva od tekoče številke časopisa do pisnega preklica, ki velja od začetka naslednjega obračunskega obdobja / Oglasne storitve: po ceniku; oglasno trženje: tel.: 04/201 42 48.

Razliko v ceni bo pokrila občina

Potrjene spremembe pri subvencioniranju cene razvoza kosil v Radovljici

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – Radovljiški občinski svet je potrdil odlok o subvencioniranju razlik pri ceni socialnega servisa razvoza kosil v občini Radovljica, s čimer je izenačil ceno kosil za vse uporabnike v občini. Doslej so namreč tisti uporabniki, ki ne živijo v samem mestu Radovljica, za dostavo kosila plačevali več. Na območju občine je trenutno edini izvajalec socialnovarstvene storitve razvoza kosil Dom dr. Janka

Benedika Radovljica, v ceni storitve pa sta zajeta tako sam obrok kot tudi razvoz; cena slednjega je odvisna od oddaljenosti kraja dostave. To pomeni, da je končna cena storitve za občane različna glede na njihov kraj bivanja. S subvencioniranjem razlik pri ceni razvoza kosil bo cena storitve odslej za vse upravičence enaka, ne glede na kraj bivanja. Za ta namen je občina v proračunu za letošnje leto zagotovila 20 tisoč evrov, za prihodnje leto pa 23 tisoč.

Cepljenje proti HPV za mlade

URŠKA PERNEL

Jesenice – V torek, 30. maja, med 14. in 18. uro v Cepilnem centru Zdravstvenega doma (ZD) Jesenice organizirajo cepljenje proti HPV, ki bo potekalo brez naročanja. »Ta dan na cepljenje vabimo vse otroke, ki so jeseni ob sistematskem pregledu že dobili prvi odmerik cepiva proti HPV – ti otroci bodo dodatno obveščeni s sporočilom SMS s strani otroškega dispanzerja.

Na brezplačno cepljenje vabimo tudi vse ostale otroke od 6. do 9. razreda osnovne šole, ki bi se želeli cepiti in še niso prejeli prvega odmerka, kot tudi zamudnike,« je povedala Urška Sedlar iz ZD Jesenice. Cepljenje je priporočljivo za deklice in dečke in najbolj učinkovito, če se opravi pred začetkom spolne aktivnosti. Je brezplačno za dekleta, dokler imajo status dijakinje oz. študentke, ter za fante do 15. leta starosti.

Fotonatečaj Dogodki v občini Radovljica

Radovljica – Fotografsko društvo Radovljica je objavilo 15. natečaj Dogodki v občini Radovljica. Na natečaju lahko udeleženci sodelujejo z dokumentarnimi fotografijami javnih prireditev, kot so proslave, športni dogodki, kulturni dogodki in pomembni obiski ter arhitekturne ali okoljske spremembe s posegom človeka ali narave v prostor. Vsak avtor lahko sodeluje s fotografijami največ desetih dogodkov, za vsak dogodek z največ štirimi fotografijami. Letošnja dodatna tema natečaja je Kulturno-zgodovinske znamenitosti v občini Radovljica. Na to temo avtorji lahko sodelujejo s po šestimi fotografijami. Društvo fotografije za razpis sprejema do konca januarja prihodnje leto. Najboljše fotografije bodo tako kot običajno nagrajene in razstavljene v Galeriji Avla Občine Radovljica.

Zapora avtocestnega priključka Radovljica

Radovljica – Zaradi vzdrževalnih del oziroma preplastitev vozniške konstrukcije bo v prihodnjih tednih zaprt avtocestni priključek Radovljica, so sporočili iz Gorenjske gradbene družbe, ki za Dars izvaja obnovitvena dela na gorenjski avtocesti. Po tem, ko sta bila v zadnjem obdobju zaprti priključka Brezje in Lesce, je tako zdaj predvidena popolna zapora izvoza v smeri naselja Radovljica in uvoza na avtocesto iz Radovljice v smeri Ljubljane. Preusmeritev bo urejena prek avtocestnih priključkov Lesce in Brezje, zapora pa bo v terminu od 25. maja do 20. junija trajala do 14 dni.

Začenja se poletna sezona

Kranjska Gora – Iz RTC Žičnice Kranjska Gora so obvestili, da se ta konec tedna pri njih začne poletna sezona. Na voljo bodo kolesarski park, poletno sankališče Besna Pehta in panoramski prevoz s sedežnico Vitranc 1. Od 27. maja do 23. junija bodo imeli odprto ob sobotah in nedeljah od 9. do 17. ure, od 24. junija do 17. septembra pa ob istih urah predvidoma vsak dan. Po 18. septembru bodo znova obratovali le ob sobotah in nedeljah.

Pripravili slovesnost v spomin Franciju Černetu

V torek je Društvo upokojencev Radovljica v dvorani Knjižnice Antona Tomaža Linhartar pripravilo spominsko slovesnost, posvečeno nedavno preminulemu Franciju Černetu.

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – Učitelj, ljubiteljski igralec, avtor številnih radijskih oddaj, voditelj in moderator, izjemen poznavalec slovenske narodnozabavne glasbe, nepozabni Radolčan, priljubljeni dedek Mraz, prostovoljec, družabnik starejšim ter navdušen promotor branja med šolarji Franci Černe je bil tudi prejemnik občinskega priznanja za dolgoletno uspešno kulturno udejstvovanje.

O življenju in delu so pred polno dvorano radovljiške knjižnice spregovorili

Spominski večer, posvečen Franciju Černetu, je Društvo upokojencev Radovljica v torek pripravilo v dvorani radovljiške knjižnice. / Foto: Tina Dokl

V polni dvorani knjižnice so spomine na Francija Černeta obujali Janez Žerovc, avtor filmskega zapisa, Janez Prešeren, Černetov športni kolega, Branka Smole, direktorica Gledališča Tonete Čufarja Jesenice in nekdanja urednica Radia Triglav, ter upokojena učiteljica Hela Pfajfar, ki je skupaj s Francijem Černetom pripravila publikacijo Tudi jesen je lepa, gradivo za vodenje skupin starejših za samopomoč. / Foto: Tina Dokl

Tudi v Bohinju izbrali projekte

Tudi v Bohinju so občani že izglasovali projekte, ki jih bo občina vključila v participativni del občinskega proračuna. Največ glasov so občani oddali na spletu.

MARJANA AHAČIČ

Bohinjska Bistrica – Del proračuna občine bodo v Bohinju tudi letos oblikovali kot participativni proračun, za kar namenijo trideset tisoč evrov za območje KS Bohinjska Bistrica, po 15 tisoč pa za območja KS Stara Fužina - Studor, Srednja vas in Koprivnik - Gorjuše. Tokrat so od občanov in nepridobitnih organizacij s sedežem v občini prejeli nekaj več kot štirideset predlogov, na glasovanje, ki so ga izvedli zadnji teden v aprilu, pa so jih uvrstili 33; nekaj jih je bilo zavrnjenih zato, ker je ena oseba oziroma organizacija lahko oddala največ dva

predloga, nekaj pa zato, ker je izvedba predlaganega projekta preseгла postavljeno mejo 15 tisoč evrov.

V proračun za letošnje leto so tako občani z glasovanjem uvrstili rekonstrukcijo ceste v Strano za obmo-

krajani največ glasov namenili projektu menjave dotrajenih oken in vrat Gasilskega doma Koprivnik, za kar se prav tako namenja 15 tisoč evrov.

Na območju krajevne skupnosti Stara Fužina -

Tokrat so od občanov in nepridobitnih organizacij s sedežem v občini prejeli nekaj več kot štirideset predlogov, na glasovanje, ki so ga izvedli zadnji teden v aprilu, pa so jih uvrstili 33.

čje KS Srednja vas; projekt z dodeljenim zneskom 15 tisoč evrov je dobil tudi absolutno največ glasov med vsemi predlaganimi v občini Bohinj, 170. Za območje KS Koprivnik - Gorjuše so

Studor sta izglasovana dva manjša projekta, in sicer ureditev ločenega dostopa do trgovine, ki bo ločen od gostinskega lokala, za kar bo v proračunu namenjenih osem tisoč evrov, ter

sopotniki Francija Černeta na njegovi bogati življenjski poti. Občinstvo, med katerim je bila tudi vsa njegova družina, pa je s posebno naklonjenostjo pozdravilo filmsko predstavitev Černetovega življenja in dela, ki jo je avtorsko zasnoval in izvedel Janez Žerovc. Zbrane je s skrbno in srčno pripravljenim filmom popeljal po bogati življenjski poti tega z rodnim mestom tako tesno povezanega Radovljičana.

Skozi stare fotografije, videozapise in na novo posnete pogovore je predstavil tako Černetove mladostne dosežke na športnem področju (bil je namreč tudi odličen plavalec) kot poklicno delo učitelja, njegov izjemni prispevek na področju ljubiteljske kulture, predvsem gledališča, pa tudi predano prostovoljsko delo v zadnjem obdobju njegovega življenja.

V filmu o Franciju Černetu med drugim spregovorijo radovljiški župan Ciril Globočnik, častna občanka Marija Kolar ter Branka Smole, direktorica Gledališča Tonea Čufarja in Černetova nekdanja urednica in kolegica na Radiu Triglav, kjer je skoraj trideset let pripravljaval priljubljeno radijsko oddajo o narodnozabavni glasbi Moja je lepša kot tvoja.

nadgradnja tržnega prostora v Stari Fužini in decembrske razsvetljave pod Studorom, za kar bodo namenili osem tisoč evrov. V Bohinjski Bistrici bodo s pet tisoč evri iz participativnega proračuna obnovili in dopolnili solarni sistem in Orožnovi koči, uredili ekološki otok na Majhnovi ulici (15 tisoč evrov) ter postavili otroška igrala ob Mlaki na Nemškem Rovtu, za kar namenijo 10 tisoč evrov. Glasovali so lahko občani, stari 15 let in več, tako kot lani s pomočjo spletne aplikacije oziroma na Občini Bohinj. Največ glasov je bilo oddanih na spletu.

Vodenje sosveta prevzela podžupanja

Prvi Sosvet starejših Občine Tržič je sklenil svoj štiriletni mandat s sporočilom, da mora biti tretje življenjsko obdobje varno in lepo za vse.

SUZANA P. KOVAČIČ

Tržič – Krepitev sodelovanja, izmenjava mnenj in pretok informacij, neposredna povezava z vodstvom Občine Tržič, uspešen projekt Prostofer so dosežki prvega mandata Sosveta starejših Občine Tržič (SSOT). »K tematiki smo pristopili resno, strokovno in konsistentno, povezali smo različne deležnike, ki se na dnevni ravni poklicno ali prostovoljno srečujejo z izzivi starejših in jih skupaj z njimi tudi premagujejo,« je ob zaključku mandata poudaril predsednik SSOT Jure Ferjan, tudi nekdanji tržiški podžupan in nekdanji tržiški poslanec v državnem zboru.

Sosvet starejših Občine Tržič je v svojem prvem mandatu spremljal pomembne projekte za starejše v občini, kot sta npr. pilotni projekt Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstopa novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in

Zaključek prvega mandata Sosveta starejših Občine Tržič, v ospredju nekdanji predsednik Jure Ferjan in aktualna predsednica Metka Gaberc / Foto: Stane Perko

programov za starejše ter projekt Gerobus – lokalno za globalno za aktivno in prijetno staranje, pa tudi vzpostavitev dnevnih centrov za starejše ... V sklopu projekta Prostofer, ki je zaživel julija 2020 in je prinesel posebno

obliko prevoza za starejše, je bilo kljub prekinitvi v covidnem obdobju opravljenih več kot šeststo prevozov, ki so za uporabnika brezplačni. Da je tako, kot poudarja Ferjan, gre zahvala 18 prostovoljcem in Občini Tržič,

ki je za stroške projekta do sedaj namenila okoli dvajset tisoč evrov.

Sosvet starejših, ki deluje kot posvetovalno telo župana, ima po novem 11 stalnih članov iz različnih lokalnih organizacij, društev ...,

posebej pa je zastopan tudi projekt Starejši za starejše. Vodenje SSOT je v novem mandatu prevzela tržiška podžupanja Metka Gaberc. »Novi predsednici želimo uspešno delo in nadaljevanje projekta vzpostavitve medgeneracijskega centra ter udeležanje vseh drugih novih projektov, ki si jih bodo člani SSOT zastavili v mandatu 2023–2027, s ciljem, da bo tretje življenjsko obdobje varno, mirno, aktivno in lepo za vse,« je sklenil Jure Ferjan.

»Sosvet starejših Občine Tržič je pomemben organ, saj je vanj vključenih mnogo različnih društev in interesnih skupin. Gre za posvetovalni organ, ki ga imenuje župan, kar pomeni, da člani lahko poudarjajo težave, s katerimi se srečujejo na terenu, in podajajo predloge, sosvet kot tak pa nima izvršilne funkcije,« je povedala Metka Gaberc in dodala: »Kot nova predsednica Sosveta se najprej

Sosvet starejših, ki deluje kot posvetovalno telo župana, ima po novem enajst stalnih članov iz različnih lokalnih organizacij, društev ..., posebej pa je zastopan tudi projekt Starejši za starejše. Vodenje SSOT je v novem mandatu prevzela tržiška podžupanja Metka Gaberc.

zahvaljujem nekdanjemu predsedniku Juretu Ferjanu za štiriletno vodenje tega organa, hkrati pa se zavežem k aktivnemu sodelovanju v novi sestavi Sosveta in obljubljam podporo in pomoč pri reševanju problematike in izpolnjevanju sprejetih sklepov na sejah Sosveta. Veselim se dela in stremim k izboljšavam in povezovanju na področju življenja starejših in dela z njimi.«

Stanje tržiškega zdravstva

Tržiški občinski svetniki so se seznanili tudi z obstoječim stanjem, načrtovano investicijo in prihodnjimi načrti tržiškega zdravstvenega doma.

NIKA TOPORIŠ

Tržič – Direktor Zdravstvenega doma (ZD) Tržič prim. dr. Iztok Tomazin je na zadnji seji občinskega sveta Tržič predstavil obstoječe stanje v ZD. Na aktualno vprašanje razvoja ginekologije v Tržiču je odgovoril, da ima ZD priznani o,6 programa ginekologije, kar v praksi pomeni tri dni v tednu, vendar je redna tržiška ginekologinja, ki bi morala pokriti dve ambulanti, veliko bolniško odsotna. »Kar se pogodbenih sodelavcev tiče, smo v zadnjem letu naredili velik napredek, saj nam je uspelo skleniti pogodbo z Bolnišnico za ginekologijo in porodništvo Kranj, ki nam zagotavlja stalnega ginekologa enkrat tedensko. Za ginekologijo pa smo začeli specializirati tudi zdravnico in v bližnji prihodnosti računamo nanjo. Obetajo se torej boljši časi za ginekologijo v ZD Tržič, verjamem pa, da s trenutnim stanjem ne moremo biti povsem zadovoljni.« Glede logopedije pa je pojasnil, da trenutno urejajo mentorstvo za bodočo logopedinjo, ki bo predvidoma proti koncu leta lahko začela delo. Ob tem je pohvalil

vodstvo občine, ki je prepoznalo potrebo po logopediji in skupaj z ZD pri Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) doseglo priznanje cele logopedinje.

Kmalu javno naročilo

Pogovor je tekkel tudi o težko pričakovanih novih prostorih, pri čemer je vodja urada za gospodarstvo in družbene dejavnosti Klemen Srna razložil, da so pretekli zapleti pripomogli k izboljšanju kakovosti projektne dokumentacije. »Kar se tiče same investicije, smo v preteklem tednu dobili vso potrebno projektno dokumentacijo in upam si tr-

»Za ginekologijo smo začeli specializirati tudi zdravnico in v bližnji prihodnosti računamo nanjo. Obetajo se torej boljši časi.«

diti, da smo na 99 odstotkih tudi, kar se tiče priprave javnega naročila. Slednje je trenutno sestavljeno iz gradnje prizidka in prenove obstoječega trakta zahodnega dela v povezavi s selitvami in premeščanji ter, kot

je določeno s proračunom, tudi energetske sanacije oziroma prenove fasade in stavbnega pohištva južnega trakta. Edina neznanka trenutno so državna sredstva,« je še pojasnil Srna, v. d. direktorja občinske uprave dr. Jure Meglič pa ga je dopolnil, da so tudi v zaključni fazi pridobivanja dodatnih 100 m² prostora, ki trenutno pripada ZZZS. Po besedah prim. dr. Tomazina v novih prostorih prizidka predvidevajo večje prostore za fizioterapijo, nove zobne ordinacije, nekaj referenčnih ambulant, eno družinsko ambulanto in center za krepitev zdravja.

Želje po prvih posredovalcih

Glede perečega vprašanja o službi nujne medicinske pomoči je Tomazin pojasnil, da se v navezi s sedanjim občinskim vodstvom borijo za njeno ohranitev, po vsej verjetnosti pa bodo v smislu racionalizacije na državnem nivoju morali žrtvovati nočno dežurstvo zdravnika. Poudaril je še, da si v bližnji prihodnosti želijo zagnati učinkovit sistem prvih posredovalcev, saj pri reševanju življenj šteje vsaka minuta.

Priprnite zavarovanja in prihranite z ugodnostmi.

AvtoMobilno zavarovanje

triglav

Vse bo v redu. triglav.si

Pripenjanje v oglasu je simbolično.

Drugi rebalans proračuna v Trziču

Zagotovili so denar za nakup objekta za Podjetniški inkubator Trzič.

NIKA TOPORIŠ

Trzič – Trziški svetniki so na zadnji seji sprejeli drugi rebalans letošnjega proračuna, katerega namen je zagotovitev sredstev za nakup, prenavo in opremo industrijskega objekta, ki stoji na območju nekdanje Bombažne predilnice Trzič. Na omenjeni lokaciji želi občina vzpostaviti Podjetniški inkubator Trzič, program, ki bo pomagal novim podjetnikom v začetnih fazah poslovanja.

Občina se je kot investitor s projektom prijavila na Javni razpis za sofinanciranje projektov ekonomsko-poslovne infrastrukture na obmejnih problemskih območjih v letih 2023 in 2024, Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj. »Geneza samega inkubatorja izhaja iz razvojnega načrta občine, ki je ključni razvojni dokument do leta 2030. S Podjetniškim inkubatorjem za vložek 212 tisoč evrov dobimo skupno 883 m² površin, namenjenih za izdelovalni laboratorij,

samostojne pisarne za novonastale podjetnike, sodelavne (coworking) prostore, skupne prostore, npr. predavalnico oziroma prostor za dogodke, in tehnično-podporne prostore,« je obrazložil Klemen Srna, vodja Urađa za gospodarstvo in družbene dejavnosti.

Rebalans je bil sicer sprejet z nizko podporo, med svetniki pa je bilo mogoče zaznati kar nekaj pomislov, usmerjenih v finančna tveganja projekta. Odbor za gospodarstvo in gospodarske javne službe rebalansa ni podprl, saj so poudarili, da ima program preveč vsebinskih neznank, poleg tega pa so izrazili zaskrbljenost nad nakupom novih nepremičnin, saj bi bilo bolje, da občina vlaga v prenavo stavb, ki so že v njeni lasti. Svetnik Dušan Bodlaj je izrazil velike dvome glede roka za pridobitev gradbenega dovoljenja, vendar je župan Peter Miklič opozoril, da je vsako priložnost za pridobitev državnih sredstev treba zagrabiti z obema rokama.

Grob za tristo prednikov

MATEJA RANT

Poljane – Občina Gorenja vas - Poljane in Župnija Poljane sta minuli petek pripravili memorial in pokop okrog tristo skeletov prednikov, ki so jih odkrili med arheološkimi izkopavanji okrog nekdanje župnijske cerkve sv. Martina. Pogrebno slovesnost je vodil ljubljanski nadškof Stanislav Zore, župan Milan Čadež pa je v svojem govoru spomnil, da so okrog stare poljanske cerkve pokopavali od predgotskega obdobja naprej pa vse do izgradnje novega pokopališča v Poljanah.

Na območju, kjer so potekala arheološka izkopavanja, so v preteklosti stale kar tri cerkve – nazadnje mogočena baročna cerkev, s katero so zgolj obzidali še starejšo gotško cerkev, že ob preteklih izkopavanjih pa so našli tudi na sledove romanske apside. Najdbe bodo po besedah župana v prihodnje poskušali na čim primernejši način predstaviti javnosti in jih ohraniti tudi za prihodnje rodove. Temelje nekdanje cerkve so za zdaj pokrili s streho, s čimer so poskrbeli za zaščito, a je po besedah župana to le začasna rešitev.

Pogrebni obred na pokopališču v Poljanah je vodil ljubljanski nadškof Stanislav Zore. / Foto: Jure Ferlan

Občine obogatile ponudbo Škofjeloškega

Ob zaključku projekta (NAD) gradimo ponudbo Škofjeloškega so v torek v Gorenji vasi predstavili štiri manjše naložbe, s katerimi so v občinah na Škofjeloškem nadgradili obstoječe produkte oziroma storitve.

MATEJA RANT

Gorenja vas – Pri projektu (NAD) gradimo ponudbo Škofjeloškega se je pod okriljem Razvojne agencije Sora (RAS) povežalo pet partnerjev – Lokalna akcijska skupina (LAS) loškega pogorja in vse štiri občine na Škofjeloškem. Po besedah Špele Stanonik iz LAS loškega pogorja je bil projekt vreden slabih 250 tisoč evrov, a se je zaradi inflacije precej podražil. Tako so se stroški občin povečali, znesek sofinanciranja Evropskega sklada za regionalni razvoj pa je ostal nespremenjen, in sicer v višini 125 tisoč evrov.

Skozi štiri manjše naložbe so nadgradili ponudbo na škofjeloškem območju tako za lokalne prebivalce kot turiste, je pojasnil direktor RAS Gašper Kleč. V Gorenji vasi so uredili Rekreativno središče Log, v Škofji Loki so postavili dve dodatni postaji za izposajo koles, v Železnikih urejajo tržnico, v Žireh pa so v Športno-rekreativnem centru Pustotnik poskrbeli za postajališče za avtodome. Župan Občine Gorenja vas - Poljane Milan Čadež je poudaril, da

V Gorenji vasi so v sklopu projekta (NAD) gradimo ponudbo Škofjeloškega uredili Rekreativno središče Log. / Foto: Mateja Rant

Rekreativno središče Log pomembno dopolnjuje njihovo turistično infrastrukturo, za katero se v zadnjem desetletju precej trudijo in v katero so vložili tudi veliko lastnih sredstev. Novo Rekreativno središče Log sestavlja okrasni ribnik in telovadnica v naravi, okrog katerih so urejene lesene potke.

V Škofji Loki so po besedah Irene Studen dopolnili sistem za izposajo koles, in sicer so v okviru projekta uredili dve dodatni postajališči. Na postajališču Štamarje pri škofjeloški

avtobusni postaji so postavili 15 zaklepnih mest, na voljo so tudi tri navadna kolesa in dve električni. Na postajališču Puštal pa je deset zaklepnih mest, tudi tu je na voljo pet koles, od tega dve električni. »Zaklepnna mesta so kompatibilna z nekaterimi drugimi po Gorenjski.« V Železnikih v sklopu projekta urejajo prostor za potrebe nove tržnice. Kot je pojasnil podžupan Tomaž Demšar, so že postavili zabojnik s skladiščem in prostorom za odpadke, v prihodnjem letu pa imajo v načrtu še postavitev

spremljevalnih objektov. »V prvi vrsti želimo zagotoviti ustrezne pogoje za prodajalce, obenem pa bo tržnica tudi prostor druženja.«

V Žireh pa so konec aprila končali urejanje postajališča za avtodome, ki omogoča postanek in prenočevanje štirim avtodomom hkrati, je razložil Gregor Mlinar iz Občine Žiri. Zagotovili so jim možnost priključka na elektriko in izpust fekalij, postavili so še stebriček za pitno vodo. V prihodnje bi na tem območju želeli urediti še kolesarski poligon, je dodal Mlinar.

KRATKE NOVICE

Razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj

Škofja Loka – Občina Škofja Loka je pripravila razpis za dodelitev neprofitnih stanovanj na območju občine. Prosilke in prosilci lahko vloge oddajo do vključno petka, 23. junija. Vsa razpisna dokumentacija je dostopna na občinski spletni strani. Stanovanja bodo oddana v najem po izvedbi javnega razpisa, in sicer po vrstnem redu prednostne liste in glede na površinski normativ, ki je določen v pravilniku glede na število članov gospodinjstva.

Gasilci organizirajo Zbiljarijo

Zbilje – V Prostovoljnem gasilskem društvu Zbilje se pripravljajo na Zbiljarijo, ki jo organizirajo prvič. Potekala bo danes, 26. maja, z začetkom ob 19. uri na Zbiljski dobri. Za zabavo bodo skrbeli Fehtarji in Ansambel Stik.

Tudi v Preddvoru potrdili rebalans proračuna

ALENKA BRUN

Preddvor – Preddvorski občinski svetniki so na zadnji redni seji po skrajšanem postopku sprejeli tako zaključni račun poslovanja Občine Preddvor za leto 2022 kot tudi odlok o spremembi in dopolnitvi proračuna za leto 2023. Župan Rok Roblek je v zvezi z zaključnim računom povedal, da je bila realizacija proračuna v preteklem letu nekaj več kot 80-odstotna, nekatere postavke pa jim je uspelo realizirati tudi v celoti. Proračun je bil tako realiziran v višini 8,8 milijona evrov, kar je za Preddvor lep znesek, je še dodal, saj ima občina realnega proračuna za nekaj manj kot štiri milijone evrov.

Dodatno zadolževanje

Povod za sprejem rebalansa proračuna sta predvsem dva večja projekta, Športni park Preddvor in izgradnja športne dvorane z razširitvijo preddvorske osnovne šole, saj so od načrtovanja proračuna lani jeseni nastale spremembe pri finančni porabi. Nekatera dela so se zamaknila zaradi vremena, zato se zamika tudi plačilo situacij, ki bodo bremenile proračun za naslednje leto. Tudi že začeta dela so eden izmed vzrokov, da je predlagano dodatno zadolževanje občine v višini 1,3 milijona evrov, tako da bi skupni dolg občine potem znašal 4,3 milijona evrov. Za nekatere projekte bodo namreč denar dobili povrnjen

še, ko bodo ti že zaključeni. Tako mora na primer občina samo za dograditev šole založiti skoraj dva milijona evrov, je pojasnil.

Rebalans proračuna po besedah župana malce »začeti« odhodke, saj je zaradi cen na gradbenem trgu treba razmišljati racionalno. Kot je še pojasnil, se izvedba ureditve parkirišča zamika v prihodnja leta. Gre za parkirišče na severovzhodnem delu grajskega parka gradu Dvor, ki bo razbremenilo tudi okolico jezera Črnava in središče Preddvora. Glede na dogovore in soglasja upa, da bodo v drugi polovici letošnjega leta dobili gradbeno dovoljenje, tako da bi lahko investicijo vključili v proračun za naslednje leto in jo tedaj tudi izvedli.

Veliki pridobitvi za Selca

V Selcih so še uradno predali namenu nov gasilski dom in gasilski kombi za prevoz moštva.

ANA ŠUBIC

Selca – Prostovoljno gasilsko društvo (PGD) Selca je minulo nedeljo pripravilo slovesno odprtje novega gasilskega doma in prevzem kombija za prevoz moštva. Dogajanje se je začelo z gasilsko paradno skozi Selca, v kateri je sodelovalo kar 21 gasilskih društev in več kot 200 gasilcev ter gasilska in starodobna vozila, ki so obiskovalce pospremili na prizorišče slovesnosti pred gasilski dom.

Zanj so si selški gasilci prizadevali vrsto let, saj so se v starem gasilskem domu soočali s pomanjkanjem prostora in vlago, ki je uničevala vozila in vso gasilsko opremo, je ob predstavitvi kronologije gradnje povedal častni predsednik PGD Selca Matija Nastran, ki je bil predsednik komisije za izgradnjo doma. Leta 2013 so kupili zemljišče, gradnje pa so se lotili 2017. Do pomladi 2019 jim ga uspelo urediti do te mere, da so se lahko preselili vanj, zadnja dela pa so končali lani. Pred mesecem dni jim je uspelo pridobiti še uporabno dovoljenje. Stroški gradnje so znašali blizu 567 tisoč evrov, od tega jim

Za nov gasilski dom so si selški gasilci prizadevali vrsto let. / Foto: arhiv PGD Selca/Janez Tolar

je 200 tisoč evrov prispevala Občina Železniki, skoraj 367 tisoč evrov pa so gasilci zbrali sami z organizacijo veselice in ostalih prireditev, dvema nabirkama med krajanji ter s pomočjo sponzorjev in donatorjev. Ob tem so gasilci v izgradnjo doma vložili kar 13206 ur prostovoljnega dela. Predsednik PGD Selca Aleš Pohleven je zadovoljen, da jim novi dom, ki ima 660 kvadratnih metrov neto uporabnih površin, omogoča normalno operativno delovanje. Prostor

imajo za vaje, druženje, izobraževanje, opremo in tudi muzej. Velika pridobitev je tudi kombi za prevoz moštva GVM-1, ki so ga v društvo dobili pred letom in pol. Slabih 57 tisoč evrov vredno investicijo je pokrila občina.

Na Občini Železniki si bodo po besedah župana Marka Gasserja še naprej prizadevali za sodelovanje z gasilskimi društvi in pomoč pri novih pridobitvah, saj so gasilci s svojim plemenitim delovanjem izjemno doprinos skupnosti

in načinu življenja. Častni gost, predsednik državnega sveta in domačin Marko Lotrič je izrazil zadovoljstvo, da bodo novi prostori in oprema, ki so eden od temeljev uspešnega delovanja gasilskih društev, tudi PGD Selca nudili varen prostor za shranjevanje vozil in opreme ter za različne dogodke in izobraževanja. Navzoče je nagovoril še podpredsednik Gasilske zveze Slovenije in predsednik Gasilske zveze Gorenjske Jože Derlink.

V državnem svetu o Orehku

◀ 1. stran

Kot je Meglič zapisal v predlogu, so mu predstavniki CI Orehek in KS Orehek-Drulovka predstavili svoj pogled na problem umeščanja nove dvotirne hitre železniške proge na odseku Ljubljana-Kranj, ki bi lahko s svojimi tehničnimi karakteristikami zagotavljala hitrosti potniških vlakov do 160 km/h. Načrtovana trasa drugega tira skozi vas Orehek bi posegla v območje strogega centra naselja Orehek, kar bi posledično zahtevalo rušenje 10 do 18 stanovanjskih objektov, poseglapa bi tudi v funkcionalno območje Osnovne šole Orehek.

»Predstavniki CI Orehek so se obrnili na strokovnjake s področja projektiranja železniških prog, ki zagotavljajo, da gradnja proge, ki bi dopuščala navedene (160 km/h) hitrosti na navedenem odseku,

ni smiselna, še manj pa finančno upravičena. Proga je v neposredni bližini glavne železniške postaje Kranj. Vlaki morajo skozi železniško postajo voziti bistveno počasneje in na navedenem odseku niti teoretično ne zmorejo doseči predvidenih hitrosti. Člani CI Orehek predlagajo, da se dvotirna proga vsekakor zgradi, in sicer tako, da se drugi tir zgradi ob obstoječem tiru. Takšna varianta omogoča doseganje hitrosti do 120 km/h, kar je po mnenju CI Orehek povsem ustrezno,« je v predlogu navedel Meglič. Civilna iniciativa predlaga temeljito strokovno razpravo v državnem zboru, v kateri bi soočili mnenje načrtovalcev in ministrstva ter civilne iniciative, njena glavna želja pa je, da bi tudi predstavniki države in stroke prisluhnili argumentom prebivalcev naselja Orehek.

O progi tudi v Škofji Loki in Medvodah

Medvode, Škofja Loka – Predstavniki Direkcije RS za infrastrukturo (DRSI) bodo v ponedeljek, 29. maja, skupaj z načrtovalci potek priprave strokovnih podlag nadgradnje železniške proge Ljubljana-Kranj / Naklo za državni prostorski načrt predhodno informativno predstavili tudi občanom Medvod in Škofje Loke, zlasti pa lastnikom zemljišč ob načrtovani trasi. Predstavitev projekta na območju občine Medvode, zlasti na območju krajevnih skupnosti Senica in Seničica - Golo Brdo, bo v ponedeljek, 29. maja, z začetkom ob 17. uri v Kulturnem domu Medvode. Predstavitev projekta na območju Škofja Loka pa bo isti dan ob 19. uri v Kulturnem domu Reteče. Na obeh predstavitev želijo pripravljavci osnutka državnega prostorskega načrta odgovoriti tudi na njihove morebitne dileme in vprašanja občanov.

Praznik Občine Mengeš

Mengeš – Praznik menceške občine je ob obletnici rojstva pisatelja Janeza Trdine, zato so ga poimenovali Trdinov dan. Osrednja slovesnost s podelitvijo občinskih priznanj bo prav na ta dan (29. maja) ob 19. uri v Kulturnem domu Mengeš. Zlato priznanje letos prejme Franc Hribar, in sicer za dosežke in prizadevanja v gasilstvu in lokalni skupnosti, srebrno priznanje Matjaž Anžlovar, bronasto pa Mirsad Kličič, oba za delovanje na športnem področju. Dogodek bodo zaokrožili s koncertom glasbenih skupin Kulturnega društva Mihaelov sejem.

Delna zapora zaradi gradnje obvoznice v Železnikih

Železniki – V Železnikih se je pred dobrim mesecem začela gradnja obvoznice mimo starega dela mesta. Izvajalec Gorenjska gradbena družba je za gradnjo navezave obvoznice pridobil dovoljenje za delno zaporo državne ceste na odseku mimo nogometnega igrišča v Železnikih, ki je dovoljena do 5. oktobra.

Mizar-monter in mizar (m/ž)

Iščemo nove sodelavce, mizarje in mizarje-monterje, za delo v delavnici in za okrepitev naših ekip za montažo akustičnih panelov in vrat v športnih dvoranah v Avstriji in Nemčiji. Nudimo stalno zaposlitev v Avstriji z vsemi pripadajočimi dodatki in odlično delovno vzdušje. Delovni teden mizarjev v delavnici: štiri delovni dnevi in trije prosti dnevi. **Obiščite nas na www.diplan.com, 9611 Nötsch, Nötsch 245, ali pokličite 0043 676 460 17 02 (Janez Grljic).**

Veselim se vašega klica.

V Medvodah raziskovali legende

Medvoški kulturni festival Legende med vodami je trajal osem dni.

MAJA BERTONCELJ

Medvode – V ponedeljek zvečer se je v Medvodah zaključil šesti kulturni festival Legende med vodami. V osmih dneh je prinesel številne dogodke za vse generacije.

»Izvorna ideja festivala izhaja iz Medvoške kulturne

transverzale in tako imenovane transferzale, iz transferja kot prenosa različnih vsebin v urbano in ruralno okolje, pa tudi med amaterji in profesionalci. Gre za sklop projektov in dogodkov, ki predstavljajo potencial za razvoj kulture tako v lokalnem okolju kot tudi

širše, za raziskovanje, snovanje in opazovanje novih programov ter nadgradnjo starih, za povezavo kulturne dediščine z bolj popularnimi, zabavnimi vsebinami za otroke in odrasle. Festival sledi strategiji razvoja kulture v občini Medvode, ki je bila sprejeta pred dvema

letoma,« je pojasnila Sabina Spanjol, koordinatorka in organizatorka kulturnega programa v Javnem zavodu Sotočje. Trajanje in obseg festivala sta se skozi leta spreminjala. Letos je trajal osem dni, kar je manj kot lani, program pa je bil zato še bolj strnjen. Sodelovalo je 28 organizacij in kar nekaj profesionalcev in prostovoljcev. Z več različnih zornih kotov so obravnavali legende.

Veliko zanimanja je bilo tudi letos za Potujočo ustvarjalnico, ki jo je skupaj z ogledom zaključne predstave obiskalo okrog petsto otrok, konec tedna pa tudi številne družine. Na postajah in s pomočjo knjižice, ki so jo reševali, so izvedli marsikaj zanimivega. Ustavili so se na petih postajah. Teme so bile heraldika, slovenski kraji in legende iz Medvod, časovni stroj, obrazi sotočja in zgodovinski kviz.

Organizatorji napovedujejo, da bo festival ostal tradicija in da bo potekal tudi prihodnje leto.

Potujočo ustvarjalnico je skupaj z ogledom zaključne predstave obiskalo okrog petsto otrok. Igrali so tudi igro Osvojimo vrh (na sliki). / Foto: Peter Košenina

Veslači za medalje

MAJA BERTONCELJ

Bled – Veslači se ta konec tedna na Bledu borijo za naslove evropskih prvakov. Evropsko prvenstvo se je uradno začelo v sredo z odprtjem, včeraj je bil na Blejskem jezeru prvi tekmovalni dan.

Tako kot današnji dan je bil namenjen predtekmovanjem in repasažem, jutri in v nedeljo pa bodo polfinali in finali. Konkurenca je velika,

saj so na Bled pripotovale vse najmočnejše evropske ekipe s številnimi reprezentancami. Slovenijo zastopajo Rajko Hrvat v lahkem enojcu, Nina Kostanjšek in Filip-Matej Pfeifer v enojcu ter dvojec brez krmarja v postavi Nik Krebs in Jaka Čas. Prvo ime je Hrvat, ki bo v boju za medalje.

Evropska prvenstva v veslanju organizirajo od leta 1893 in so ena najstarejših športnih tekmovanj na svetu.

Tekmovalni del evropskega prvenstva v veslanju na Bledu se je začel včeraj in bo potekal do nedelje. / Foto: Gorazd Kavčič

Prvenstvo gorskih kolesarjev v orientaciji

Komenda – Od 17. do 21. maja sta Slovenj Gradec in Komenda gostila svetovno veteransko prvenstvo v orientaciji na gorskih kolesih. Eno pomembnejših prvenstev pod okriljem Mednarodne orientacijske zveze je bilo prvič v Sloveniji. Tekmovalo je nekaj manj kot štiristo kolesarjev iz 29 držav. Poleg veteranov, ki so se za naslove merili v kategorijah od 35 pa vse do nad 85 let, so izvedli tudi »odprto« tekmovalno za mlajše kategorije in podmladek. Med veterani je tekmovalo dvanajst Slovencev, med njimi tudi člani gorenjskih orientacijskih klubov iz Škofje Loke in Komende. Na komendski etapni preizkušnji se je od Slovenk najvišje zavihtela Petja Balažič (OK Slovenj Gradec, četrto mesto), med deseterico (osmo mesto) je bila tudi domačinka Tina Močnik, obe v kategoriji nad 40 let. Pa najboljši Slovenec v Komendi med moškimi? Miro Šalamun (OK Polaris Ljubljana), ki je zasedel 14. mesto v kategoriji nad 60 let.

Vaterpolisti Triglava korak do naslova

Kranj – Vaterpolisti AVK Triglav so bili tudi v drugi finalni tekmi končnice državnega prvenstva boljši od Ljubljane Slovana. Na kopališču Kodeljevo so zmagali z 12 : 8. Z enakim izidom se je končala tudi prva tekma v Kranju, tako da so Kranjčani do svojega 18. naslova oddaljeni le še zmago. Tretja tekma bo v ponedeljek, 29. maja, v Kranju. Odločen pa je boj za tretje mesto. Po zmagi v Kamniku ga je osvojil Branik Maribor.

Novi zmagovalec Velike nagrade Gorenjske

Zatrnik – Tretja izvedba Velike nagrade Gorenjske powered by I Feel Slovenia je dala novega zmagovalca. Spremenjena trasa je bila zahtevna – s startom pri Termah Snovik in ciljem z zaključnim vzponom na Zatrnik. Najmočnejši je bil Italijan Davide De Cassan, ki je v sprintu ugnal dva Avstrijca, Martina Messnerja in Alexandra Hajeka. Najvišje uvrščeni Slovenec je bil Gal Glivar (Adria Mobil) na četrtem mestu, iz KK Kranj je bil Teo Pečnik 14.

Ob Olimpiji v finalu tudi Domžalčani

Domžale – Košarkarji Helios Suns so slavili tudi na drugi polfinalni tekmi Lige Nova KBM. Krko so doma premagali z 92 : 86 in se uvrstili v finale. Njihov nasprotnik v boju za naslov državnega prvaka bo Cedevita Olimpija. Prva tekma bo 1. junija v Domžalah, igra se na tri zmage.

Kriška gora trail

Križe – Planinsko društvo Križe organizira 2. Kriška gora trail, ki bo potekal jutri, 27. maja. Start za tekače bo pred Zavetiščem v Gozdu ob 9. uri, za pohodnike ob 8.30. Tekmovalci bodo lahko izbirali med progama, dolgima 11,5 in 20 kilometrov.

Prva liga cilj na dolgi rok

Kranjski Triglav bo tudi v prihodnji sezoni igral v drugi ligi, Roltek Dob se seli v tretjo. Kdaj bi osrednja Gorenjska lahko znova imela prvoligaša v nogometu?

MAJA BERTONCELJ

Dob, Kranj – Pretekli konec tedna se je zaključilo tekmovanje v drugi slovenski nogometni ligi. Širša Gorenjska je imela dva predstavnika: Triglav Kranj in Roltek Dob, ki sta se za konec sezone pomerila prav med seboj.

Kondić ostaja v Triglavu, nadgradnja ekipe

Uspešnejši so bili Kranjčani, ki so v Dobu slavili z 2 : 3. Na lestvici so zasedli dvanajsto mesto. Zabeležili so 10 zmag, 5 neodločenih izidov in 15 porazov. »Seveda bi si želeli biti višje. Ekipo sem prevzel januarja, kar pomeni, da sem jo vodil na 12 tekmah. Če pogledamo samo spomladanski del, smo bili sedmi najboljši, le dve točki do petega mesta. Lahko bi osvojili še kakšno točko več, a doseženo je realen domete na novo postavljene ekipe,« je povedal trener Milomir Kondić in poudaril izjemen pristop igralcev, strokovnega štaba ter vseh, ki delujejo okrog članske ekipe. Triglav bo vodil tudi v prihodnji sezoni, ne nazadnje je pogodbo podpisal za dve leti. »Z upravnim odborom se pogovarjamo o nadgradnji ekipe, ki je potrebna. Iščeemo možnosti, ki so nam še dosegljive. Želja in cilj sta, da bi bili v prihodnji

Nogometaši Triglava (v bordo dresih) so sezono končali z zmago. V gosteh so premagali Roltek Dob. / Foto: Tina Dokl

sezoni vsaj na polovici lestvice,« je dejal in izrazil zadovoljstvo, da se znova krepijo tudi mlajše selekcije. »Cilj je z vsemi selekcijami vrniti se v prvo ligo.«

In kakšen je njegov pogled na vrnitev v prvo ligo članske ekipe Triglava, na to, da osrednja Gorenjska nima nogometnega prvoligaša? »Šport je specifična stvar, nogomet še posebno. Vse je povezano z denarjem. Če ga okolje ne prispeva, če želje po tem ni, se že tukaj vse ustavi. Tudi delo v mlajših selekcijah je povezano z denarjem. Na Gorenjskem zaostajamo za širšim ljubljanskim bazenom, imamo pa kar nekaj zelo nadarjenih igralcev. Zmagovalna kombinacija bi bila,

da bi okolje na Gorenjskem nogomet prepoznalo kot velik plus za družbo, da bi investiralo in bi se posledično lahko delalo bolje. Gorenjska na daljši rok zagotovo premore prvoligaša,« je odgovoril Kondić.

V Dobu si želijo hitrega povratka v drugo ligo

Nogometaši Rolteka Dob so drugoligaško sezono končali na zadnjem, 16. mestu. Zabeležili so štiri zmage, devet neodločenih izidov in 17 porazov. To pomeni, da so po več kot desetletju izpadli iz lige in bodo v prihodnji sezoni igrali v 3. SNL – zahod. S tem niso zadovoljni, motivacija pa kljub vsemu ostaja. Kot je pojasnil Gregor Horvatič, predstavnik za stike z

javnostjo v NK Roltek Dob, se bodo vrnili še močnejši in naredili vse, da znova postanejo drugoligaši. Glavni trener Darko Birjukov naj bi ostal, prav tako tudi večina igralcev. V Dobu so vedno stavili na domače igralce in tako bo tudi v prihodnje, se pa zavedajo, da je najboljšo težko zadržati. Z bazo nimajo več kot dvesto igralcev. V Športnem društvu Dob deluje kar enajst nogometnih selekcij, od tega so štiri otroške, tri mlajših in starejših dečkov ter po ena kadetska in ena mladinska selekcija. »Zanimanje za nogomet je v kraju veliko, prav tako tudi v okolici. Domžale in Kalcer Radomlje sta prvoligaša, nogometne šole so močne tudi v manjših sredinah, kot so Vir, Moravče in Ihan. V mlajših selekcijah do deset let se povezujemo z NK Domžale, tako da se tudi nogometna šola imenuje Dob Domžale. Naprej ima vsak klub samostojne selekcije. Naši mladinci so v igri za prvo ligo, kar je velik cilj, saj to pomeni, da bi tudi najboljši ostali in kasneje okrepili člansko ekipo,« je pojasnil. Poudaril je tudi dobre pogoje za trening. Pred kratkim so obnovili igrišče z umetno travo. »Smo majhen klub z velikim srcem, ki pa seveda želi biti čim višje,« je še zaključil.

Zmaga Vite Movrin v Kamniku

V nedeljo je bila v Kamniku druga tekma slovenskega pokala gorskih kolesarjev v olimpijskem krosu, ki je štela tudi za točke lestvice Mednarodne kolesarske zveze. V elitni konkurenci sta zmagala Slovenka Vita Movrin (Trinx Factory Team) in Avstrelca Sam Fox (Team Bridgelane).

DAMIJAN RIFL

Kamnik – Na mednarodni dirki pod okriljem UCI (kategorije C1) se je zbrala izjemno močna zasedba.

V moški konkurenci jubilejnega, 25. Kamniškega krosa je bil prvi favorit Italijan Daniele Braidot, 34. na lestvici UCI. A 31-letni Goričan ni ubranil lanske zmage, premagal ga je aktualni avstralski prvak Fox. Od Slovencev je bil najboljši Rok Naglič (Calcit Bike Team), petnajsterico je ujel tudi Domžalčan Gregor Dimić (Energijateam). Številne domžalske navijače je v sosednjem Kamniku še bolj kot Dimić razveselila Vita Movrin. V Energiji vzgojena gorska kolesarka, ki je v letošnji sezoni članica italijanske

Domžalčanka Vita Movrin (na sredini) se je na 25. Kamniškem krosu zavihtela na najvišjo stopničko v elitni kategoriji. / Foto: Frane Kranjec, arhiv organizatorja

profesionalne ekipe Trinx Factory Team, je ob odsotnosti Tanje Žakelj suvereno zmagala. »Dobro sem izkoristila priložnost. Vedela sem, da lahko posežem na sam vrh. Vzdušje je bilo izvrstno, med navijači je bilo tudi veliko otrok, ki pod mojim okriljem vadijo v domžalskem klubu. V Kamniku je proga vedno izvrstno pripravljena, tudi tokrat je bilo tako. Srečo smo imeli tudi z vremenom. Posijalo je sonce, le veter nam je malce ponagajal. Super dan!« je bila po tekmi zadovoljna Vita Movrin, ki jo poputritšnjem čaka tretja preizkušnja slovenskega pokala SloXCup v Kočevju in nato pred prvim premorom v tej sezoni še tri tekme svetovnega pokala ter evropsko prvenstvo, ki bo na Poljskem.

Investicija v Komendi

Nizozemsko podjetje Frapak Packaging, ki se ukvarja s proizvodnjo in prodajo embalaže iz plastičnih mas, je odprlo nove prostore v komendski poslovni coni, kjer so centralizirali tudi partnerska podjetja.

ALEŠ SENOŽETNIK

Žeje pri Komendi – Novi prostori se razprostirajo na površini 7.500 kvadratnih metrov in imajo deset tisoč paletnih mest. Proizvodni program podjetja sestavlja jo plastenke HDPE, zamaški PP ter steklenice in kozarci PET. Gre za eno vodilnih podjetij na slovenskem trgu na področju embalaže za kozmetične izdelke, izdelke za profesionalno higieno, osebno nego in vrtnarjenje. V lanskem letu so zabeležili 9,8 milijona prihodkov. Vsako leto predelajo tri tisoč ton plastike, poleg tega pa še dodatnih tisoč ton reciklirane plastike. Razpolagajo z 32 stroji za ekstruzivno pihanje in devetimi stroji za raztezno pihanje.

Kot pravijo v družbi, sodobna prostorska ureditev ne prinaša le svežega zagona obstoječemu kolektivu, temveč tudi priložnost za nova delovna mesta.

Frapak je v Sloveniji prisoten sicer že od leta 1997. Leta 2019 je vstopil v solastništvo slovenskega podjetja in dolgoletnega partnerja, družbe Aero-Polyplast, sodeluje pa tudi s partnerskima podjetjema Plastiko Pogačar in Plastiko Virant.

V novi proizvodni obrat v Poslovni coni Komenda so tako umestili Aero-Polyplast

Novi prostori stojijo poleg objekta Plastike Virant. / Foto: Aleš Senožetnik

in Plastiko Pogačar, medtem ko je družba Plastika Virant poleg Frapakovega objekta zgradila svoj objekt, ki so ga odprli tik pred pandemijo leta 2020.

Kot nam je povedal direktor družbe Frapak Packaging Jeroen Cornelisse, ki

zato smo se zaradi lažje logistike in tudi potrebe po večjih prostorih že leta 2017 odločili za centralizacijo tukaj v poslovni coni,« je povedal direktor Frapak Packaginga, ki je sicer prisotno še v več drugih evropskih državah.

Frapak je od leta 2019 tudi delni lastnik družbe Aero-Polyplast, sodeluje pa tudi s partnerskima podjetjema Plastika Pogačar in Plastika Virant.

poleg Marca Bosa vodi podjetje, je bil glavni namen investicije centralizacija vseh treh podjetij na enem mestu. »Do sedaj so bili vsi trije partnerji na različnih lokacijah v Ljubljani ali okolici,

Na vprašanje, kaj je še botrovalo investiciji v Komendi, katere višine sicer ne razkriva, Cornelisse odgovarja: »Zaupanje v ljudi. Znanje, še posebno na področju proizvodnje plastike,

je v Sloveniji na zares visoki ravni.« Kot še dodaja, je prostorskim potrebam vsaj za naslednjih nekaj let zadoščeno, v primeru, da bi bila potrebna nadaljnja širitev, pa imajo na zemljišču še nekaj prostora.

»Investicija za nas pomeni priložnost za rast na tujih trgih ter možnost, da smo učinkovitejši in močnejši,« pa pojasnjuje Jernej Kavčič, direktor podjetja Aero-Polyplast, ki sicer v zadnjih letih beleži tako rast prihodkov kot zaposlenih. Pred petimi leti je imela družba 20 zaposlenih, danes jih zaposlujejo okoli 65, zmerno rast pa načrtujejo tudi v prihodnje.

DOBRO JE VEDETI

Kako in koliko lahko delajo upokojeanci

CVETO ZAPLOTNIK

Upokojeanci lahko opravljajo različna dela, ki ne zahtevajo vključitve v obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje niti ne vplivajo na višino pokojnine. Tako lahko opravljajo delo po podjemni, avtorski, mandatni ali drugi pogodbi civilnega prava. Pri tem delu ni omejitev glede števila ur dela niti glede višine zaslužka, se pa dohodek, dosežen s tem delom, všteva v dohodnino kot dohodek iz drugega pogodbenega razmerja.

Upokojeanci lahko opravljajo tudi začasno in občasno delo. V koledarskem mesecu lahko opravijo največ šestdeset, izjemoma tudi devetdeset ur, vendar največ trikrat v koledarskem letu, pri tem pa seštevek ur v koledarskem letu ne sme preseči 720 ur. Do 29. februarja prihodnjega leta znaša urna postavka 6,92 evra, višina dohodka pa v seštevku v koledarskem letu 2023 ne sme preseči 10.346,52 evra.

Upokojeanci lahko opravljajo tudi osebno dopolnilno delo, kamor sodijo

pomoč starejšim, gospodinjska dela, varstvo otrok, vzdrževanje objektov, instrukcije, pomoč pri kmetijskih delih, izdelava in prodaja izdelkov domače in umetnostne obrti, nabiranje in prodajanje gozdnih sadežev in zelišč ... Delo morajo prijaviti Ajpesu, ne smejo ga opravljati za pravne osebe in samozaposlene, v polletju koledarskega leta pa prihodek ne sme presegati treh povprečnih neto plač zaposlenih v Sloveniji v minulnem letu.

Ena od oblik dela upokojeancev je tudi kratkotrajno delo. To delo pomeni nekakšno pomoč družinskih članov (zakoncev, zunajzakonskih partnerjev, staršev, otrok ...) v primeru, ko se v mikrodružbi ali zavodu z najmanj enim in največ desetimi zaposlenimi ali samozaposlenimi z največ desetimi zaposlenimi srečujejo s povečanim obsegom dela. Za to delo jim ni treba skleniti pogodbe, delajo lahko največ 40 ur na mesec, ne prejemaajo plačila, delodajalec pa jim lahko povrne stroške prevoza in prehrane med delom.

Bruto domači proizvod višji za 0,7 odstotka

Ljubljana – Bruto domači proizvod v prvem četrtletju letošnjega leta je bil na letni ravni višji za 0,7 odstotka. Realni bruto domači proizvod se je v prvem letošnjem četrtletju glede na zadnje lansko povečal za 0,6 odstotka. Kot kažejo podatki Statističnega urada, se je v prvem trimesečju izvoz povečal za 1,9 odstotka, uvoz pa zmanjšal za 3,8 odstotka. Domača potrošnja pa se je v primerjavi s prvim četrtletjem lanskega leta zmanjšala za 4,4 odstotka, pri čemer je k upadu znatno prispevalo zmanjšanje zalog. Kot ugotavlja Urad za makroekonomske analize in razvoj v zadnjem Ekonomskem ogledalu, je rast gospodarske aktivnosti v prvem četrtletju izhajala iz trošenja gospodinjstev, gradbenih investicij in rasti večine storitvenih dejavnosti, kjer se v nekaterih panogah nadaljuje pokovidno okrevanje. Aktivnost v izvoznem delu gospodarstva je bila šibka, okreplila pa se je storitvena menjava, še posebej potovanj.

Krka uspešno v prvem četrtletju

Novo mesto – Skupina Krka je prejšnji teden objavila rezultate poslovanja v prvem četrtletju letošnjega leta. Ustvarili so prihodke od prodaje v višini 458,2 milijona evrov, kar je šest odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju, ter 89 milijonov evrov čistega dobička, kar pa je dva odstotka manj kot v enakem obdobju lani. Predsednik uprave in generalni direktor Jože Colarič je poslovanje ocenil kot uspešno, nadzorni svet in uprava družbe pa sta oblikovala predlog, da se delničarjem za lansko leto izplača dividenda v višini 6,60 evra na delnico, kar je 17,2 odstotka več kot lani. O predlogu bodo delničarji odločali na skupščini, ki bo 6. julija.

Še en teden za doplačilo dohodnine

Ljubljana – Finančna uprava obvešča davčne zavezance, ki so prejeli informativne izračune dohodnine z datumom odpreme 31. marec in morajo doplačati dohodnino, da se rok za plačilo izteče v petek, 2. junija. Zavezancem, ki so zoper informativni izračun dohodnine vložili ugovor, rok se je iztekel 3. maja, zneska ni treba poravnati, saj ugovor zadrži izvršitev. Zavezanci, ki so prejeli elektronsko vročen informativni izračun dohodnine, si lahko plačilni nalog pripravijo v eDavkih. Ob tem so spomnili tudi na pravico, da zavezanci znesek poravnajo v več obrokih, v tem primeru pa morajo vložiti obrazec za obročno plačilo davka.

Na trgu prva Elanova e-kolesa

Podjetje Elan je predstavilo svoj novi kolesarski program, vključno s prvo serijo električnih koles in dopolnjeno ponudbo klasičnih koles.

SUZANA P. KOVAČIČ

Mojstrana – »Predstavitev celovite kolekcije e-koles in klasičnih koles je nov pomemben mejnik v razvoju blagovne znamke Elan. Verjamemo, da aktivno preživljanje prostega časa s prijatelji in družino v pristnem gorskem okolju pozitivno vpliva na dobro počutje posameznika. Zato kot znamka aktivno razvijamo nove programe, ki podpirajo našo strategijo 'Always good times'. Po drugi strani pa imajo e-kolesa potencial, da v alpskih okoljih nadomestijo motorizirane oblike premikanja in s tem odločno pripomorejo k prepotrebni zmanjšanju ogljičnega odtisa,« je na sredini predstaviti pod smučičem v Mojstrani povedal

V družbi z Elanovimi ambasadorji / Foto: Tina Dokl

Leon Korošec, podpredsednik skupine Elan in direktor zimskošportne divizije.

Prvi del programa so gorska in treking kolesa za ženske, moške in otroke, ki so jih razvili skupaj z licenčnim partnerjem, drugi

del programa pa zavzema, kot poudarjajo, inovativna in visokokakovostna električna kolesa, ki so plod Elanove produktno-razvojne ekipe. »Blagovna znamka Elan niso več samo smučiči, znamko želimo razširiti

z zimskih mesecev na vseh 365 dni v letu,« je poudaril direktor komercialne Elanu Matjaž Meglič. Najprej želijo osvojiti slovensko tržišče, potem pa se bodo širili še na sosednje trge. »Predvsem se bomo pa omejili na Alpe, kjer vidimo svoje 'naravno okolje',« je poudaril Meglič.

»Do zdaj sem bil zdoma pozimi, zdaj bom še poleti. Veselim se, da je Elan razširil svojo ponudbo s kolesi. Za nekoga, ki je telesno aktiven celo sezono, je to idealna kombinacija,« pa je dejal Elanov ambasador Bojan Križaj in dodal, da bo tudi e-kolo glede na njegovo življenjsko kilometrino kmalu prišlo na vrsto. »Veselim se, da noben klanec ne bo prestrem, predolg in da bom še naprej lahko užival v športnih aktivnostih.«

Policisti pozivajo priče nesreče

SIMON ŠUBIC

Kranj – Kranjski policisti obravnavajo prometno nesrečo, ki se je v torek okoli 11.55 zgodila na prehodu za pešce ob semaforiziranem križišču Oldhamske ceste v Kranju, v neposredni bližini vrtca Janina. V nesreči sta bila udeležena voznik

osebnega avtomobila in pešec. Zaradi razjasnitve okoliščin prometne nesreče policisti pozivajo morebitne priče, ki bi karkoli vedele o prometni nesreči, da se oglasio ali pokličejo na Policijsko postajo Kranj, telefon 04/366 64 00 ali na interventno številko 113 ali anonimni telefon policije 080 1200.

Prometna nesreča se je zgodila ob križišču v bližini vrtca Janina v Kranju. / Foto: Pu Kranj

S helikopterjem so ju odpeljali v bolnišnico

SIMON ŠUBIC

Zasip – V torek popoldne se je v gozdu na območju Homa nad Zasipom huje poškodovala 54-letna turistka. S partnerjem je kolesarila po gozdni cesti proti Homu na območju Bleda, nato sta se po gozdni poti peš odpravila proti Blejskemu Vintgarju. Ker je bila pot zaradi neugodnih vremenskih razmer ozka, strma, blatna in spolzka, sta se obrnila. Med vračanjem na izhodiščno točko je pohodnica stopila preblizu roba poti in skupaj s kolesom, ki ga je porivala ob sebi, padla po travnatem pobočju in se ustavila približno dvajset metrov nižje. Pri tem se je huje poškodovala.

Na kraju so ji pomoč nudili gorski reševalci iz Radovljice, ki so jo s pomočjo vrhne tehnike dvignili nazaj na pot ter prenesli do kraja, od koder so jo s helikopterjem prepeljali v ljubljanski klinični center.

V ponedeljek popoldne pa je 33-letnemu tujemu planincu zdrsnilo pri vzponu na Malo Mojstrovko in je padel čez steno. Posredovali so gorski reševalci iz Kranjske Gore ter posadka helikopterja Slovenske vojske z združeno ekipo helikopterske nujne pomoči in gorskih reševalcev. Poškodovanega planinca so prepeljali v ljubljanski klinični center, iz stene pa so rešili nepoškodovano planinko.

Na planinski poti našli topovsko granato

Rudno polje – V sredo okoli 6. ure je planinec na pohodni poti pred Vodnikovim domom na Velem polju aktivni podor razkril neeksplozirano ubojno sredstvo na ozkem prehodu poti, po kateri planinci redno hodijo, saj druge varne poti na tem odseku ni. Posredovala sta pripadnika Enote za varstvo pred neeksploziranimi ubojnimi sredstvi (NUS) in ugotovila, da je šlo za najdbo neeksplozirane jugoslovanske topovske granate iz druge svetovne vojne kalibra 75 milimetra, kakršne so uporabljali za proženje plazov. Varo sta jo prenesla do kamnoloma na Rudnem polju, kjer sta jo strokovno uničila.

Medved po trčenju poginil

Nomenj – V ponedeljek nekaj po 22. uri je na cesti Bled–Bohinj v bližini naselja Nomenj voznik osebnega vozila trčil v medveda. Medved je na kraju trka poginil. Posredovali so prostovoljni gasilci iz Bohinjske Bistrice, ki so zavarovali kraj nesreče, odklopili akumulator na vozilu ter nudili pomoč policiji in lovčev Lovske družine Nomenj - Gorjuše. Na avtomobilu je nastala večja materialna škoda.

Varnostna slika stabilna

Varnostne razmere na Gorenjskem so bile v letu 2022 v okviru dolgoletnega povprečja, čeprav se je število obravnavanih kaznivih dejanj nekoliko povečalo v primerjavi z letom 2021.

SIMON ŠUBIC

Kranj – Slovenska policija je pred kratkim izdala letno poročilo o svojem delu v letu 2022, prav tako letna poročila za vse policijske uprave, tudi za Policijsko upravo Kranj. Slednje izkazuje, da so bile varnostne razmere na Gorenjskem lani v okviru dolgoletnega povprečja in brez večjih posebnosti. Skupno število obravnavanih kaznivih dejanj (2622) je bilo sicer nekoliko višje kot v letu 2021. Direktorica Policijske uprave Kranj Melita Močnik med izstopajočimi dogodki v preteklem letu navaja večja požara na Potoški gori na območju Preddvora in v Majdičevem mlinu v Kranju in tri kazniva dejanja uboja.

Vse tri primere uboja so gorenjski kriminalisti raziskali, ugotovili storilce in zanje podali kazenske ovadbe. Kazensko so ovadili tudi osumljenca za povzročitev požara v Majdičevem mlinu, medtem ko vzroka za nastanek požara na Potoški gori niso ugotovili.

Izboljšati prometno varnost

Prometna varnost na gorenjskih cestah je bila v letu 2022 slabša kot leto poprej, celo najslabša v zadnjih desetih letih. Na cestah je umrlo več udeležencev v cestnem prometu (dvanajst), več je bilo tudi telesno poškodovanih. Letos je zato izboljšanje prometne varnosti ena od prioritet gorenjskih policistov. »Žal je alkohol pri voznikih še zelo prisoten, kar štirje od desetih povzročiteljev prometnih nesreč so bili lani pod vplivom alkohola ali drog. Tega si seveda ne želimo, zato poleg povečanja poostrenih nadzorov veliko truda vlagamo tudi v preventivno delovanje na tem področju, enako tudi glede uporabe mobilnih telefonov. Ugotavljamo namreč, da je vrsta nesreč tudi posledica hipne nezbranosti voznikov, ki jo povzroči uporaba telefona med vožnjo.«

Na gorenjski avtocesti trenutno potekajo obsežnejša obnovitvena dela in naj bi trajala do konca julija, zato promet poteka po zoženih pasovih. »Opažamo, da vozniki – žal moram s prstom pokazati predvsem na lokalno prebivalstvo – ne upoštevajo omejitev, kar je lahko nevarno početje. Kultura tujih voznikov je v teh okoliščinah precej boljše, držijo se omejitev in vozijo strpno, medtem

Melita Močnik, direktorica Policijske uprave Kranj / Foto: Tina Dokl

ko se domači vozniki, verjame, da v vsakodnevni naglici, omejitev ne držijo,« opozarja Močnikova.

Večja pozornost vlomom ...

Kot že omenjeno, se je število obravnavanih kaznivih dejanj lani nekoliko povečalo, vendar pa se glede na desetletno povprečje še vedno kaže trend upada njihovega števila. Preiskavnost kaznivih dejanj je bila lani skoraj 50-odstotna, še boljše pa je bila v prvih štirih mesecih letošnjega leta – skoraj 70-odstotna. Slednje Močnikova pripisuje predvsem zaključku obsežne kriminalistične preiskave na področju trgovine z drogami in orožjem, katere glavni del je potekal lani, zaključne aktivnosti s hišnimi preiskavami na večjem delu Slovenije in tudi v Avstriji pa so potekale letos. »Zaradi omenjene operativne akcije v začetku leta na eni strani bežimo občuten poskok obravnavanih kaznivih dejanj, na drugi strani pa zelo visoko preiskavnost, ki je trenutno precej nad povprečjem v državi.«

Največji delež v celotni kriminaliteti predstavlja splošna kriminaliteta, znotraj nje pa so beležili porast premoženjske kriminalitete, predvsem vlomov v stanovanjske hiše in stanovanja. Prav dvig raziskanosti tovrstnih kaznivih dejanj je še ena od letošnjih prioritet dela Policijske uprave Kranj.

»Ugotavljamo, da trend vlomov v zadnjem obdobju nekoliko upada, upamo, da tudi zaradi našega izvajanja ciljnih ukrepov, določene skupine, ki so izvrševale vlome tudi na Gorenjskem,

pa so bile v zadnjem obdobju odkrite in priprte.«

... in vsem oblikam nasilja

Posebno pozornost bodo gorenjski policisti letos namenili tudi preprečevanju in odkrivanju vseh oblik nasilja, tudi medvrstniškega, ki je v zadnjem času še posebej na očeh javnosti. Lani so sicer obravnavali le posamezne primere medvrstniškega nasilja. »A že en tak primer je preveč. Tu je policija zelo proaktivna v preventivnih dejavnostih, predavamo po osnovnih in srednjih šolah, tudi učiteljskim zborom in staršem, skupaj s Centrom za socialno delo Gorenjska smo ustanovili tudi koordinacijsko skupino. Želimo si, da bi bile nekatere oblike nasilja prej prepoznane. Žal objave na družbenih omrežjih ne prinašajo ničesar dobrega in pogosto napačno podeljujejo neko veljavo tistemu, ki take vsebine objavi ali kasneje vsečka. Policija mora tu odigrati proaktivno vlogo – tako v preventivi kot tudi z obravnavo vseh primerov nasilja, ko do njih pride. Želimo si, da bi bili zaupanja vredni partneri tako žrtvam kot učiteljem in staršem. Sporočilo, da določena dejanja niso družbeno sprejemljiva, želimo prenesti tudi najmlajšim, saj se, žal, nekatere oblike nasilja pojavljajo že pri otrocih, starih deset let, ali še mlajših.«

Kadrovsko se bodo okrepili

Gorenjska policija se bo letos kljub upokojevanju starejših kolegov dodatno kadrovsko okrepila,

z zadovoljstvom ugotavlja Močnikova. »Veseli smo, da nam bo reorganizacija policije po vstopu Hrvaške v schengensko območje prinesla nekaj dodatnih policistov, predvsem na brniškem letališču, ki ostaja največja vstopna točka v schengensko območje na ozemlju Republike Slovenije. Istočasno bomo jeseni dobili kar nekaj novih policistov, ki bodo končali policijski študij. V primerjavi z lanskim letom se bomo torej po zadnjih podatkih povečali za okoli štirideset policistov.«

Z ustreznostjo prostorov so trenutno najbolj v zadregi v Policijski postaji za izravnalne ukrepe, ki si deli prostore s kolegi na Brniku. »Trenutno čakamo na razpis za najem poslovnih prostorov, kar bo tudi tej postaji zagotovilo dovolj prostora,« pojasnjuje Močnikova. Kot dodaja, Policijska postaja Jesenice za zdaj ostaja na platuju Karavanke. »Razumemo skrb in prizadevanja jeseniških občanov in občine, da bi se policijska postaja vrnila v mesto, a naši podatki izkazujejo, da je odzivnost policistov na Jesenicah ravno tako dobra kot v Kranju, kjer je policijska postaja v središču mesta. Zavedamo se, da moramo zagotavljati tudi vidnost policije, kar pa je možno izvajati tudi na druge načine. Večjo prisotnost na Jesenicah skušamo zagotavljati tudi s policijsko pisarno v okviru železniške postaje, katere obisk pa je razmeroma skromen. Od tega vprašanja ne bežimo in se o njem hočemo pogovarjati, a končna odločitev ni odvisna od nas, temveč od ministrstva za notranje zadeve.«

GGG +

AKTUALNO
POGOVOR
ZANIMIVOSTI
ZGODBE
RAZGLLED

Žafran, simfonija narave

Fotografski mojster Aleksander Čufar iz Železnikov je s fotografijami in prispevkom o žafranah v Martinj Vrh obogatil majsko revijo ameriške fotografske zveze PSA.

ANA ŠUBIC

Natanko tri leta po tem, ko so mu objavili prispevek in fotografije različnih žab, se je fotografskemu mojstru Aleksandru Čufarju iz Železnikov, ki ima sicer že blizu 1500 fotografskih nagrad, znova uspelo prebiti v revijo ameriške fotografske zveze PSA. Njegov prispevek Pomladanski žafran – simfonija narave se razteza čez pet strani majske izdaje PSA Journala in ga bogati enajst fotografij žafranov v Martinj Vrh. Fotografije, med njimi je nekaj nagrajenih, je posnel v daljšem časovnem obdobju, saj ga vijolični znanilci pomladi v vasico nad Železniki privabljajo že vsaj dvajset let, navdušujejo pa tudi obiskovalce od drugod.

Kot je pojasnil Čufar, se žafrani na travnikih na območju nad nekdanjo šolo v Martinj Vrh običajno razrastejo v aprilu. Včasih jih je več, drugič manj. »Opazil

sem, da je bila bera žafranov največja takrat, ko je bilo zelo veliko snega in je ta vztrajal, nato pa se je spomladi na hitro stalil. Takrat travnike prekrije preproga, stkana iz nešteti cvetov. Letos jih ni bilo veliko, saj ni bilo dovolj snega, poleg tega je bilo suho in malo dežja. Tudi sicer jih v zadnjih letih ni bilo prav veliko.«

Žafrane pokazal v vsej lepoti

Fotografije žafranov je Čufar na splošno razdelil v dve skupini: na pokrajinski prikaz cvetočih travnikov in makro prikaz posameznih cvetov. Predvsem se je trudil, da bi bile fotografije raznolike in da bi žafrane pokazal v vsej lepoti.

V letih najintenzivnejšega cvetenja je po besedah Čufarja cvetov skorajda toliko kot zvezd na nebu. Sprva niti ni vedel, kako bi se lotil fotografiranja in se gibal po cvetočih travnikih. Sčasoma

je našel poti ob robu gozda in na določenih grebenčkih z malo manj cvetovi. Za fotografiranje posameznih cvetov je moral veliko prehoditi in pregledati nešteto rastlin, da je lahko posnel fotografije, ki so posebne, drugačne od že videnih. Bližnje posnetke cvetov je ustvaril v ležečem položaju. Zaradi cvetnega prahu je oblačila, roke in obraz imel povsem rumenkaste. Poseben izziv je bil veter, zato je moral imeti veliko potrpljenja, da je v objektiv ujel cvet, ki miruje.

Na objavljenih fotografijah lahko vidimo vijolično obarvane travnike, med drugim s Kočno in Grintovcem v ozadju, ki so – nekateri bolj gosti, drugi manj – prekrti z žafrani, kako ti bodo iz snega, ko je pobelil že razcveten travnik, kako se razraščajo na pašnikih, saj na poteh, kjer hodi živina, ne pokukajo na plan in te ostanejo zelene ... Pozornost pritegnejo tudi zanimivi bližnji

Aleksander Čufar z revijo PSA Journal. Njegov prispevek Pomladanski žafran – simfonija narave se razteza čez pet strani.

posnetki cvetov; vmes je tudi nekaj belih, ki se skrivajo v množici vijoličnih.

Veliko pozornosti svetlobi

Čufar pri fotografiranju ogromno pozornosti nameni svetlobi. »Tanki cvetni listi prav kličejo k uporabi nasprotno svetlobe. Poseben

pa fotografiranje ni možno takoj zjutraj, saj so cvetovi še relativno zaprti.« Pri fotografiranju narave se strogo drži pravila, da ne odstranjuje neželenih elementov in ne dodaja elementov v fotografijo.

Čufar je vesel napredka, ki ga je digitalna doba pri-

je treba zgolj pritisniti na gumb. »Bolj ko se ukvarjam s fotografijo, bolj mi je jasno, da ni tako enostavno,« je ugotovil in dodal, da je ogromno dejavnikov, na katere je treba biti pozoren pri fotografiranju, še zlasti na prostem.

Fotografski mojster iz Železnikov upa, da bo še kdaj imel priložnost obogatiti vsebine PSA Journala; v mislih ima predvsem fotografije gozda ali t. i. čipkopiše, kjer je fotografije čipk vtikal v svoje portretne in krajinske fotografije. Težave z zdravjem so mu namreč v zadnjih letih zelo omejile fotografiranje na terenu, zato se je lotil računalniške obdelave fotografij iz svojega bogatega arhiva in ustvarjanja kreativnih fotografij.

Pomladni prizor iz Martinj Vrh: vijolično obarvan travnik s Kočno in Grintovcem v ozadju

/ Foto: Aleksander Čufar

Kultura

Slovenska umetnica Eva Petrič razstavlja v katedrali sv. Štefana na Dunaju. **Stran 14**

Pogovor

Profesorica slovenščine Polonca Tomac Stanojev je prejela Kumerdejevo nagrado. **Stran 15**

Zanimivosti

Medvoščanka Nika Kajnih je ustanovila Akademijo za varuške, prvo pri nas. **Stran 16**

Od petka do petka

Predsednik vlade Robert Golob je napovedal štiri ukrepe za boljši gmotni položaj upokojenev, vredne 100 milijonov evrov. / Foto: Gorazd Kavčič

Na Brdu pri Kranju je potekal prvi predsedničin forum o prihodnosti slovenskega zdravstva. / Foto: Tina Dokl

V Univerzitetnem kliničnem centru Ljubljana imajo trenutno samo enega otroškega srčnega kirurga. / Foto: Tina Dokl

Golob napovedal tudi božičnico za upokojene

SIMON ŠUBIC

Vlada pripravlja štiri ukrepe za upokojene

Predsednik vlade Robert Golob je v sredo na odprtju Dnevo medgeneracijskega sožitja v Ljubljani napovedal stot milijonski paket ukrepov za izboljšanje gmotnega položaja upokojenev. Kot je pojasnil, so na vladi ta teden zaključili medresorsko usklajevanje štirih ukrepov. Novembra namerava predčasno uskladiti pokojnine za 1,8 odstotka, »da izpolnimo obljubo, da imamo minimalno zajamčeno pokojnino 700 evrov pred zaključkom leta«, s 1. januarjem pa se bodo tudi vse vdovske pokojnine uskladile z minimalno zajamčeno pokojnino. Tretji ukrep bo namenjen invalidom, ki zaradi zdravstvenih težav delajo za skrajšan delovni čas. S 1. januarjem se bo tudi njim odmera štela, kot bi delali polni delovni čas. Kot četrty ukrep je Golob napovedal božični dodatek za upokojene, ki bo obračunan na način kot letni dodatek, znašal pa bo štirideset odstotkov letnega dodatka. Predsednik Zveze društev upokojenev Slovenije Janez Sušnik je v odzivu na napovedane ukrepe izrazil preseñenje predvsem nad »božičnico« za upokojene, ki

da je niso pričakovali. Pozdravil je tudi ukrepe za invalide in vdovske pokojnine, medtem ko 1,8-odstotna uskladitev pokojnin po njegovih besedah upokojenev ne bo zadovoljila. Sami so sicer predlagali 3,5-odstotno uskladitev. Ukrepe so večinoma pozdravili tako v koaliciji kot v opoziciji, pri čemer je tudi Janez Janša (SDS) ocenil, da je namepravna uskladitev pokojnin prenizka, tudi božični dodatek, ki naj bi se gibal med 60 in 200 evri, je zanj »absolutno premalo«.

Pred poslanci rebalans proračuna

Državni poslanci so včeraj potrjevali predlog rebalansa letošnjega državnega proračuna in predlog novele zakona o izvrševanju proračunov za leti 2023 in 2024. S predlaganim rebalansom primanjkljaj znižujejo za 376 milijonov evrov in naj bi se po besedah premierja Roberta Goloba oblikoval pri 2,9 milijarde evrov, kar »je samo 4,5 odstotka BDP«. Nižji bodo prihodki – 13,1 milijarde evrov, a bistveno, za 609 milijona evrov na slabih 16,1 milijarde evrov, se znižujejo tudi odhodki. Ti se bodo namreč znižali za 609 milijonov evrov na nekaj manj kot 16,1 milijarde evrov. Proračunski primanjkljaj bo tako znašal približno

2,9 milijarde evrov. »To je samo 4,5 odstotka BDP,« je dejal. Spremembe zakona o izvrševanju proračunov pa se med drugim nanašajo na zagotavljanje sredstev proračunskemu skladu za izvajanje načrta za okrepanje in odpornost ter na zmanjšanje dopustnega zadolževanja države na približno 4,2 milijarde evrov in poroštev na 1,2 milijarde evrov v tem letu.

Prvi predsedničin forum o zdravstvu

Na Brdu pri Kranju je ta teden potekal prvi predsedničin forum, na katerem so predstavniki zdravstvene stroke, politike in interesnih združenj na povabilo predsednice republike Nataše Pirc Musar razpravljali o prihodnosti zdravstva. Kot je dejala predsednica, želi pomagati poiskati strateške usmeritve in na njih poenotiti politike, da bo nujni proces zdravstvene reforme tekel čim bolj učinkovito, poenoteno in nemoteno. »Doseči moramo soglasje, kako v javnem zdravstvenem sistemu zagotoviti pravočasno, kakovostno in dostopno zdravstvo za vse. Hkrati pa pričakujem, da se bo kršenje človekovih pravic državljanov in državljanov, ki nimajo urejenega dostopa do zdravstvenih storitev oziroma osebnega zdravnika, čim

prej uredilo,« je dejala v uvodnem nagovoru. Rešitve, ki so jih na forumu predstavili strokovnjaki, bodo po njenih besedah zbrali v poročilu, ki bo pripomoglo pri zdravstveni reformi.

Na otroški srčni kirurgiji samo en kirurg

V Univerzitetnem kliničnem centru (UKC) Ljubljana imajo enega otroškega srčnega kirurga, potem ko so že pred časom prekini sodelovanje s češkim srčnim kirurgom Romanom Gebauerjem, v torek pa je nepreklicno odstopil vodja centra za obravnavo bolnikov s prirojenimi srčnimi napakami, kirurg Miha Weiss. Vodstvo UKC Ljubljana je sicer na sredini novinarski konferenci zagotovilo, da program otroške srčne kirurgije deluje nemoteno, rezultati pa so nad pričakovanji. V UKC Ljubljana ostaja prav tako kompetenten otroški srčni kirurg Igor Šehić, v kontakt pa so stopili tudi z vrhunskim otroškim srčnim kirurgom Janezom Vodiškarjem, ki dela v Stuttgartu in je izrazil pripravljenost za sodelovanje. Iz Društva za pomoč otrokom z redkimi boleznimi Viljem Julijan so po odpovedi Weissa sporočili, da so zaskrbljeni, vodstvo UKC Ljubljana pa pozvali, da nemudoma reši nastalo situacijo.

Slovinci v zamejstvu (904)

Šmarnice pri Gospe Sveti

SIMON ŠUBIC

med sosedi

Leta 1999 so v baziliki pri Gospe Sveti na Gosposvetem polju sredi celovške ravnice prvič organizirali slovenske šmarnice. Marijina cerkev Gospa Sveta se je takrat zdela kot najprimernejši kraj za obhajanje te majske verske in tudi ljudske pobožnosti, saj je škof Modest, ki je med Karantanci oznanjal krščanstvo, tu leta 760 zgradil prvo cerkev, sedanjo stolnico pa so gradili v letih od 1430 do 1490. Do plebiscita je bila tu še živa slovenska govorica, po njem pa vedno manj. Šmarnice so zato dogodek, ko je pri Gospe Sveti še mogoče slišati slovensko pesem in besedo.

Letošnje šmarnice so bile v nedeljo, 21. maja, organizirali pa so jih Slovenski pastoralni odbor, Referat za cerkveno glasbo pri celovški škofiji

in Katoliška akcija. H Gospe Sveti je prišlo veliko ljudi. Največ seveda iz Koroške, veliko pa tudi iz Slovenije. Vreme je bilo sončno, toplo, šmarnice pa so priložnost, da se srečajo ljudje, ki se sicer ne videvajo pogosto. Vmes pa so bila tudi leta korone, ko smo bili prisiljeni ostajati vsak v svojem okolju.

Pri Gospe Sveti so se v nedeljo od enajste ure naprej prepletali pogovori, molitev in pesem. Do popoldanske osrednje šmarnične slovesnosti je bilo dovolj časa tudi za obisk bližnjega Krnskega gradu, kjer so našli znameniti knežji kamen, ki je sedaj postavljen na vidnem mestu v deželni hiši v Celovcu. Na

Skupni nastop mešanega pevskega zbora iz Števerjana in tamburašev iz Loč / Foto: Jože Košnjek

Pete litanije so peli (od leve): Pavel Zablatnik, brata Peter in Ivan Olip ter Janko Krištof. / Foto: Jože Košnjek

V torek, 30. maja, bodo ob 9.30 v knjigarni Haček v Celovcu odprli razstavo z naslovom Voranc je naš v počastitev 130. obletnice rojstva Lovra Kuharja - Prežihovega Voranca.

osrednji šmarnični slovesnosti je mašo daroval dekan in župnik v Štebnu in v Ločah Stanko Olip iz Sel, eden

od treh bratov duhovnikov. Prepeval je mešani pevski zbor Frančiška Borgija Sedeja iz Števerjana, igrali pa so tamburaši iz Loč pod vodstvom Erike Wrolich. Pete litanije so peli Pavel Zablatnik in duhovniki brata Peter in Ivan Olip ter Janko Krištof. Slovenske šmarnice, ki tudi v čaščenju Marije povežejo Slovence, so bile sklenjene z družabnim srečanjem in prigrizkom – po koroško agape – na dvorišču bazilike.

Po svetu

Ribnikarji in Politika

Kdo je bil Vladislav Ribnikar, po katerem se imenuje beograjska šola, na kateri se je 3. maja zgodil tragični strelski incident? Bil je ustanovitelj srbskega dnevnika Politika, njegov oče Franc pa se je rodil v Seničnem pri Golniku ...

MIHA NAGLIČ

Bili so gorenjskega rodu

Franc Ribnikar, zdravnik in filantrop, se je rodil 26. 10. 1840 v Seničnem pri Golniku očetu Jerneju, premožnemu kmetu na stari domačiji »Pri Matiji«, umrl je 7. 2. 1905 v Beogradu. Bil je drugorojenec iz očetovega drugega zakona, obiskoval (1855–1860) gimnazijo v Ljubljani do 5. razreda s prav dobrim, deloma z odličnim uspehom, a jo zapustil, ker ni maral postati duhovnik. Študiral je (1863–1866) medicino v Gradcu ter tu dobil diplomu magistra kirurgije in porodništva (21. 9. 1865). Preselil se je v Kostajnico na Hrvaškem in se tam priženil v srbsko rodbino Srnjičev. Leta 1867 je odšel v Srbijo, postal 1869 pomočnik v okrožni bolnišnici v Kruševcu, 1870 okrajni zdravnik v Trsteniku, 1873 prevzel službo občinskega zdravnika v Svilajncu. Udeležil se je srbsko-turške vojne (1876 do 1878) kot vojni rezervni zdravnik in upravitelj rezervne bolnišnice v Svilajncu. Ko je v Zürichu dosegel doktorat medicine (16. 2. 1882), je istega leta postal občinski zdravnik in vodja okrožne bolnišnice v Jagodini, potem srbski državljani (9. 5. 1888) in

se preselil v Beograd, kjer je do smrti deloval kot mestni zdravnik. Bil je velik človekoljub in dobitnik ubogih, svoje sinove je vzgojil v strogo narodnem duhu; umrl je kot pripadnik srbske pravoslavne cerkve. – Najstarejši sin Franca je bil Vladislav Ribnikar, rojen 14. 11. 1871 v Trsteniku, umrl 1. 9. 1914 na Rožnju. Po dovršenih filozofskih študijah v Beogradu je bil sprva sotrudnik lista Otadžbina, 25. 1. 1904 pa je z bratom Slobodanom in Darkom v Beogradu ustanovil dnevnik Politika, ki je postal zaradi svoje radikalno nacionalne smeri, a zmerne pisave, kmalu vodilni srbski dnevnik. Bojeval se je kot rezervni častnik v vseh srbskih vojnah izza 1912, bil ranjen pri Odrinu (1912) in ob Bregalnici (1913) ter padel 1914 v bojih z Avstrijci kot poveljnik čete na Sokol-planini (Rožanj). – Drugi Francevov sin Slobodan R., r. 20. 11. 1873 v Svilajncu, umrl 24. 9. 1924 v Beogradu, je po dovršenih medicinskih študijah na Dunaju 1898 šel v takrat še turško Skopje za zdravnika, tam organiziral srbsko nacionalno propagando, deloval kot zdravnik na Umki, v Čupriji in od 1902 v Beogradu, bil od 1904 sotrudnik in izdajatelj, po smrti bratov (1914) pa glavni urednik Politike. Balkanske vojne

1912–1913 se je udeležil kot poveljnik 1. poljske bolnišnice Drinske divizije; v 1. svetovni vojni je načeloval raznim vojnimi bolnišnicam, naposled v Solunu. Izvrsten organizator je bil 1902 med ustanovitelji Društva za narodno zdravje v Beogradu ter s poljudnimi članki v Politiki širil smisel za ljudsko higieno. Leta 1903 je izdal knjigo Šolska higijena (prevod iz nemščine), 1911 pa samostojno delo Zdravo in bolno dete. Izčrpan od vojnih naporov je umrl za kapjo. – Tretji sin Franceta Ribnikarja Davorin (Darko), r. 16. 5. 1878 v Svilajncu, u. 31. 8. 1914 ob Drini, je študiral pravo v Berlinu in Jeni, bil sprva sotrudnik, potem urednik Politike. V balkanski vojni je bil dvakrat hudo ranjen, v začetku 1. svetovne vojne pa je dan pred bratom Vladislavom kot rezervni kapetan padel na Drini v bojih z Avstrijci ... (Vir: Slovenski biografski leksikon, geslo Ribnikar Franc, tudi na spletu) Oče Franc in sinovi so torej postali zavedni in zaslužni Srbi.

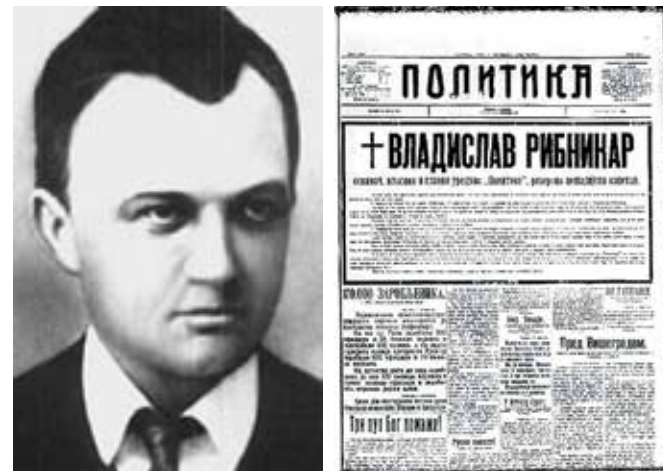
Tudi srbska himna je »gorenjska«

Ko smo že pri dejstvu, da je najbolj znani srbski dnevnik Politika, ki izhaja še danes, leta 1904 ustanovil slovenski sin Vladislav

Ribnikar, dodajmo še dejstvo, da je drugi Gorenjec – Davorin Jenko (1835–1914) iz Cerkelj – uglasbil srbsko himno. Rodil se je očetu Andreju in materi Mariji (rojena Kepic). Po koncu šolanja na višji gimnaziji v Trstu leta 1858 je odšel na Dunaj, kjer je študiral pravo. V tem času je s pomočjo slovenskega politika in književnika Valentina Zarnika ustanovil in vodil Slovensko pevsko društvo na Dunaju. Leta 1862 je na željo srbske cerkvene občine v Pančevu odšel tjakaj za vodjo cerkvenega petja in glasbenega učitelja. Po nekaj letih zborovodskega dela je postal kapelnik in skladatelj Srbskega narodnega gledališča in Beograjskega pevskega društva, kjer je deloval z vmesnimi prekinitvami vse do leta 1897, ko se je upokojil in se preselil v Ljubljano. Srbsko državno himno Bože pravde je uglasbil leta 1872, na besedilo Jovana Đorđevića. V prirejenem besedilu in isti melodiji je ta zdaj ponovno himna Republike Srbije.

Srbija na poti v EU

Ob navedenih zgodovinskih povezavah med Srbi in Slovenci, ki sta le dve od mnogih, sklenimo z željo, da bi se razmere v Srbiji uredile in da bi kmalu tudi ta država postala članica EU.

Vladislav Ribnikar in njegova osmrtnica na prvi stani dnevnika Politika z začetka septembra 1914 / Foto: Wikipedija

Nagrobnika bratov Vladislava in Darka Ribnikarja, oba sta padla kot častnika srbske vojske v bojih na Drini, 31. 8. in 1. 9. 1914. / Foto: Wikipedija

Vila rodbine Ribnikar na Dedinju (Beograd), pred njo spomenik vstaji 1941 / Foto: Wikipedija

Nove knjige (686)

Principi filozofije

MIHA NAGLIČ

»Najprej bi v njem /v predgovoru/ želel razložiti, kaj je filozofija, in sicer bi začel pri najbolj običajnih rečeh: da beseda filozofija označuje preučevanje modrosti in da z modrostjo ne mislimo le preudarnosti v vsakdanjih zadevah, temveč popolno spoznanje vseh stvari, ki jih človek lahko ve, ne le glede vodenja življenja, pač pa tudi glede ohranjanja zdravja in iznajdevanja vseh mogočih veščin; da mora biti to spoznanje, da bi bilo takšno, izpeljano iz prvih vzrokov, zaradi česar moramo, ko si prizadevamo za njegovo pridobitev, to je, ko v pravem pomenu filozofiramo, začeti z raziskovanjem teh prvih vzrokov, to je principov; da morajo ti principi zadostiti dvema

pogojema. Prvič, da so tako jasni in razvidni, da človeški duh, ko se jih enkrat potrudil pozorno preiskati, ne more dvomiti o njihovi resničnosti, in drugič, da je od njih odvisno spoznanje drugih stvari, kar pomeni, da je principe mogoče spoznati brez stvari, ne pa stvari brez njih; in nazadnje, da moramo zatem stremeti, da bi iz principov izpeljali spoznanje od njih odvisnih stvari na tak način, da v celotnem nizu izpeljav ne ostane nič, kar ne bi bilo karseda očitno. V resnici je le Bog sam popolnoma moder, se pravi, le on ima celotno spoznanje resnice vseh stvari, vendar lahko rečemo, da ljudje premorejo več ali manj modrosti glede na to, ali premorejo več ali manj spoznanja najpomembnejših

resnic. Menim, da v vsem tem ni ničesar, o čemer se ne bi strinjali vsi učeni ljudje. Nadalje bi predstavil korist te filozofije in pokazal, da je upravičeno meniti, da nas prav ona, ker se razteza čez vse, kar lahko ve človeški duh, ločuje od divjaštva in barbarstva in da je vsak narod toliko bolj civili-

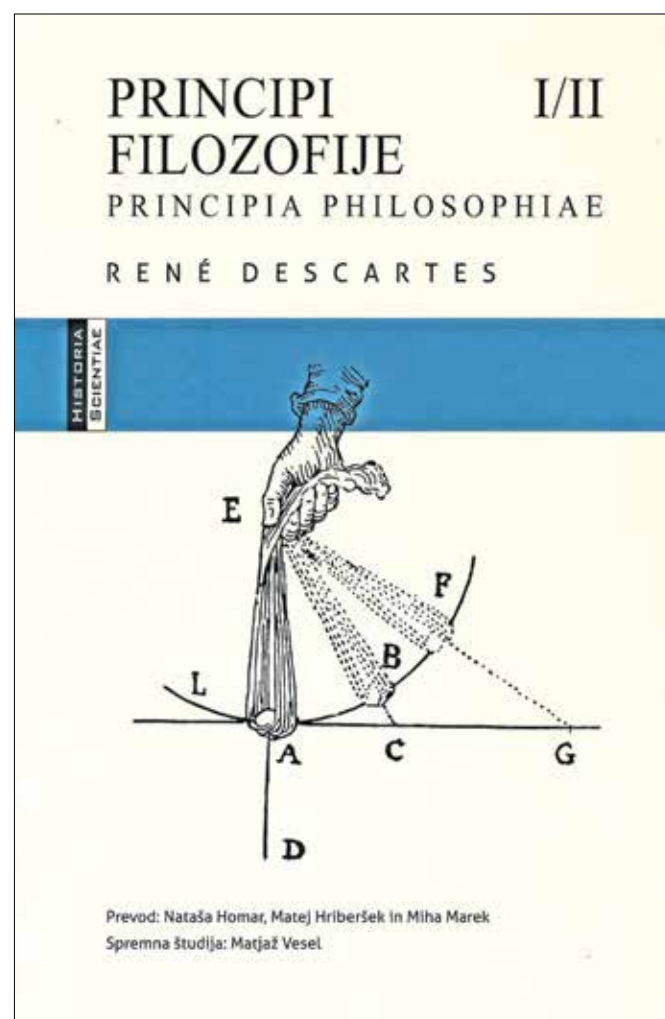
René Descartes, Principi filozofije, prevedli Nataša Homar, Matej Hriberšek in Miha Marek, Založba ZRC, Ljubljana, 2023, 260 strani

ziran in uglajen, kolikor bolje v njem filozofirajo. Tako je za državo največje mogoče dobro, da premore resnične filozofe. Poleg tega pa za vsakega posamičnega človeka ni le koristno živeti s tistimi, ki se posvečajo temu preučevanju, temveč

je še neprimerljivo boljše, da se mu posveča sam ...« (str. 121–123)

Ko sem v prejšnjem stoletju v prvi polovici sedemdesetih tudi sam študiral filozofijo, smo imeli v slovenskem prevodu le peščico temeljnih filozofskih del. Zdaj jih imamo že skoraj vsa in to, iz katerega je gornji odlo-

mek, je še eno od njih. Descartes, Spinoza in Leibniz so tisti trije misleci, ki so v 17. stoletju filozofijo po njeni srednjeveški podrejenosti teologiji na novo utemeljili in jo pospremili na nova pota mišljenja vse do naših dni. Klasika, vredna branja.

Kultura

Umetnost, znanost, duhovnost

Osrednjo cerkev na Dunaju, katedralo sv. Štefana, sta letošnjo pomlad zaznamovali umetniška instalacija in intervencija slovenske umetnice Eve Petrič. V postnem času je bila nad velikim oltarjem na ogled sestavljanka Human Cocoon (Človeški kokon), ki se je nato spremenila v trio človeških metuljev, ki bodo v katedrali lebdele še do konca prihodnjega tedna. Enako tudi razstava Playing the Angel (Igrati angela) v sosednji stavbi Curhaus.

IGOR KAVČIČ

Štefanova katedrala, če tako poimenujem znamenito dunajsko stolnico sv. Štefana, je običajno ves dan, ne glede na to, kateri dan v tednu je, polna obiskovalcev, turistov z vsega sveta. Menda jo dnevno v povprečju obišče okrog 14 tisoč ljudi. Cerkev je bila polna tudi poznega popoldneva eno preteklih sred. Ljudje si ogledujejo impozantno notranjost, tako arhitekturo kot umetniške elemente na stebrih in kipce v stranskih in vse tja do glavnega oltarja.

Že bežen pogled vzdolž

cerkvene ladje, sicer oblikovalcem dostopne skozi dodaten vstop, je tokrat drugačen. Z visokega cerkvenega oboka visijo trije objekti, iz projektorja pod stropom pa je na cerkvena tla usmerjena zanimiva projekcija. Obiskovalci v iskanju motiva pametne telefone obračajo pod strop, na plakatu ob strani pa prebirajo kratko predstavitev opazovane instalacije in zapis o njeni ustvarjalci, slovenski umetnici Evi Petrič. Vodstvo katedrale z župnikom Tonijem Fabrom je umetnico po letu 2016, ko je pozornost obiskovalcev pritegnilo njeno velikansko

Kolektivno srce, ob njem pa lebdeči čustveni oblaki iz recikliranih čipk, v letošnjem letu ponovno povabilo k sodelovanju.

Iz postnega prta v metulje

Zgodba tokratne umetniške postavitev z naslovom Human Cocoon (Človeški kokon) v nekaterih elementih sega v vesolje. Po tem, ko je Človeški kokon eno leto preživel v svoji mikro različici na Mednarodni vesoljski postaji, je bil namreč od 21. februarja do 8. aprila del postnega prta, ki ga je umetnica umestila pod oltar v stolnici. »Prt se je kot dvanajstdelna sestavljanka iz t. i. aludubond plošč, izrezana po vzorcu idrijske čipke, ugneznil na ozadje podobe mešanice rdečih krvničk treh posameznikov: mene kot umetnice, kirurga kot predstavnika znanosti in duhovnika v znamenju duhovnosti,« pojasni Eva Petrič in nadaljuje: »Kirurg hematolog je vzel svojo in mojo kri in tudi župnikovo, jih pomešal med seboj. Pomešane krvne celice sem potem pod mikroskopom fotografirala in jih še dodatno povečala ter jih umestila na platno, visoko 12 metrov in široko 6 metra, torej je obsegalo 72 kvadratnih metrov.«

Na velikonočno soboto so Človeški kokon razstavili in ga ponovno sestavili v triptih treh metuljev, ki torej predstavljajo umetnost, znanost in duhovnost, tri lastnosti, po katerih se ljudje razlikujemo od drugih Zemljanov. Te je umetnica umestila v višave, saj lebdi visoko pod stropom katedrale in so, kot zapisano, na ogled še do

konca prihodnjega tedna.

K metuljem pa je dodala še projekcijo, ki se odslkava na tleh cerkve. »Dodala sem jo kasneje, kot nek spomin na postni prt. Ves čas me je mučil občutek, da nekako ni pravično do ljudi, ki pridejo in vidijo samo drugo fazo instalacije. Vsem ljudem, ki pridejo v cerkev, umetnost seveda ne vzbuja enakega zanimanja. Zato sem hotela pritegniti njihovo pozornost s projekcijo figure in senc, seveda s pomočjo idrijske čipke,« pojasnjuje umetnica, ki je metamorfozo Človeškega kokona v Človeškega metulja v katedrali v živo predstavila še v performansu 19. aprila.

Osebnostne relikvije

V sosednji stavbi na Štefanovem trgu, imenovani Curhaus, ki prav tako sodi v okvir župnije, je Eva Petrič postavila še razstavo z naslovom Playing the Angel – AngelHound@Hz (Igrati angela – Angel/pes). Avtorica na razstavi raziskuje simbol angela kot dihotomijo angela in psa. Gre za serijo relikvij, fotografij 13 angelov, pri čemer vsaka izraža drugačen videz, drugačno obleko, drugačen jezik, drugačen vonj, drugačna prepričanja, in kot zapiše umetnica: vse z isto svetlobo – isto umazanijo. Vsaka slika je v paru z ustrezno sliko senc. Ta vizualizira določeno čustvo, ki odmeva eno in isto dihotomijo angel/pes v obliki 11 različnih frekvenc – začutenih čustev.

»Osredotočila sem se na tematiko angela kot simbola in relikvije. Ali je možno dandanes imeti sodobne in osebne relikvije. V cerkvah

V središču instalacije v Štefanovi katedrali / Foto: osebni arhiv

so relikvije posameznih svetnikov, pri katerih gre za nekaj njihovega osebnega. Torej morajo tudi sodobne relikvije imeti za seboj osebne zgodbe,« pripoveduje Eva Petrič. »Za osnovo sem vzela barvno fotografijo, ki se 13-krat ponovi, obdelana pa je z različnimi dodatki od dlak, cvetlic, trnov, rožnih vencev, križev ... Vsak od angelov ima zlomljeno perut in na roki nek poseben emblem. Zanimalo me je, kako lahko isto podobo, isti pogled obdelam na različne načine, ki bi gledalca navdajali z različnimi občutki. Vsaka slika ima pod seboj

črno-bele analogne fotografije senc. Vsaka ima svoj naslov, ki ponazarja čustvo, povezano z določeno frekvenco.« Razstavo dopolnjuje še instalacija Crown of Thorns and Tears (Trnova krona in solze) z bodečo žico s soške fronte v prvi svetovni vojni z ujetim golobom v kroni.

V okviru Dolge noči cerkva, ki jo vsako leto ta čas pripravljajo na Dunaju, bo Eva Petrič 2. junija ob 20.30 pripravila še daljši performans Eden RE-transplanted, ki je povezan z njeno instalacijo najdenih in recikliranih čipk z različnih delov sveta.

Eva Petrič ob plakatu o razstavah na Dunaju / Foto: Igor Kavčič

Bodijevo življenje

Poznoantični lamelni oklep iz Kranja gostuje na odmevni razstavi v Deželnem muzeju v Bonnu.

IGOR KAVČIČ

V Deželnem muzeju v Bonnu je na ogled obsežna razstava Bodijevo življenje – Raziskovalno potovanje v zgodnji srednji vek, ki je posvečena najdbam iz izjemnega frankovskega groba, ki so ga pred več kot petdesetimi leti odkrili v kraju Bislich v Spodnjem Porenju. V grobu

so bili med drugim ostanki lamelnega oklepa ter zlat pečatni prstan z imenom nekdanjega lastnika (Bodi) in imitacijo vladarske podobe.

Razstava grobne najdbe iz Bislicha predstavlja v kontekstu primerljivih izstopajočih arheoloških najdb iz vse Evrope. Na osnovi najnovejših raziskav daje vpogled v življenje visokega

frankovskega vojščaka okrog leta 600 in skuša rekonstruirati življenje v začetku srednjega veka, ko so Franki vladali Porenju.

Gorenjski muzej na razstavi predstavlja del lamelnega oklepa iz Kranja iz druge polovice 6. stoletja in njegovo rekonstrukcijo. Povabilo si v muzeju štejejo v veliko čast. Kot eden izmed redkih

skoraj v celoti ohranjenih lamelnih oklepov svojega časa ima oklep iz Kranja posebno mesto na razstavi in je eden njenih vrhuncev. Rekonstrukcija – prva sploh – pa skupaj z rekonstrukcijo oklepa iz groba v Bislichu, ki so jo mojstrsko ročno izdelali prav za to razstavo, oživlja tovrstno elitno vojaško opremo ter prikazuje njegovo

oblikovno pestrost in umetnost njegove izdelave.

Kranjska najdba izstopa na razstavi, ne le zaradi svojega simbolnega pomena, temveč zaradi enkratnosti v evropskem in celo svetovnem merilu. Gre za enega od vsega skupaj le sedmih skoraj v celoti ohranjenih lamelnih oklepov iz 6. in 7. stoletja, odkritih na širnem območju med Kavkazom na vzhodu in Španijo na zahodu.

Malokateri med njimi nudi toliko zanesljivih podatkov za rekonstrukcijo zgradbe in nekdanjega videza kot prav oklep iz Kranja.

Rekonstrukcija kranjskega oklepa v Bonnu

/ Foto: Jürgen Vogel/ Deželni muzej Bonn

Pogovor

Poučevanje je tudi njen konjiček

Polonca Tomac Stanojev

Profesorica slovenščine na Srednji ekonomski, storitveni in gradbeni šoli Šolskega centra Kranj Polonca Tomac Stanojev je med letošnjimi prejemniki priznanj Blaža Kumerdeja za izjemne dosežke pri razvoju in uvajanju novosti v vzgojno-izobraževalno prakso v partnerskem sodelovanju z Zavodom RS za šolstvo. Že kot absolventka slovenistike pa je prejela tudi študentsko Prešernovo nagrado za izredne študijske dosežke in diplomsko delo iz književne didaktike.

MATEJA RANT

Vaše dosedanje delo so opazili tudi na zavodu za šolstvo. Na kaj ste pri tem najbolj ponosni?

Dejansko sem lahko ponosna na marsikaj, predvsem pa na dejstvo, da mi je uspelo v negotovem in kriznem koronskem obdobju v projektu Bralne pismenosti in razvoja slovenščine (OBJEM) z lastnim zgledom motivirati in povezati člane šolskega tima za razvojne premisleke in sodelovalne ustvarjalne presežke, s katerimi smo med stanovske kolege in v pouk – celo na daljavo – kontinuirano vpeljevali timsko razmišljanje ter sodelovalno učenje in poučevanje. Posebno zadoščene in ponos pa (ob)čutim tudi zaradi spoznanja, da se nam je uspelo tvorno sodelovalno zblížiti in povezovalno tudi zato, ker so me tako kolegi kot dijaki prepozna(va)li kot ustvarjalni učiteljski in moralni človeški zgled.

Osrednji cilj projekta OBJEM je bralna pismenost in razvoj slovenščine. Kako ste torej sami kot vodja razvojnega šolskega projektnege tima poleg že naštetega pristopili k temu projektu?

Na začetku je bilo treba člane šolskega projektnege tima navdušiti in prepričati, da smo kot učitelji dovolj inovativni in pripravljene na razvojne spremembe ter da jih zmoremo v praksi tudi uresničevati: najprej s (samo)kritičnim teoretičnim premislekom, nato pa z drugačnimi pristopi v poučevanju, ki zadevajo predvsem spodbujanje aktivne vloge dijakov pri pouku po korakih formativnega spremljanja in timsko oziroma sodelovalno učenje. Ker je uvajanje sprememb vselej negotovo in naporno, je bilo vsaj sprva tako za učitelje kot dijake precej težko sprejeti nove oblike in metode namesto ustaljene prakse poučevanja, ki že od nekdaj temelji predvsem na frontalnem pouku. Učitelji smo (se) preizkušali in raziskovali lastne načine poučevanja s t. i. kolegialnimi hospitacijami (tudi videokonferenčno med poukom na daljavo), kar pomeni, da smo vrata svojih dejanskih in virtualnih učilnic odprli in medse povabili kolege, ki so postajali naše »stanovsko ogledalo« oz. »kritični prijatelji«.

Polonca Tomac Stanojev / Foto: Tina Dokl

Ker takšno razkazovanje, četudi dobrohotno, nikakor ni samoumevno, se je pristno sodelovanje in zblíževanje zgodilo šele tedaj, ko smo ustvarili spodbudno učno in delovno okolje, na primer z različnimi povezovalnimi delavniškimi družinami, medgeneracijskimi bralno-literarnimi srečanji in podobnim.

V obrazložitvi priznanja so zapisali, da si prizadevate za drugačno in kakovostnejše izvajanje pouka slovenščine. Kako so torej pri vas videti ure slovenščine?

Dejansko so mnoge ure pouka tudi pri meni precej klasične, saj si domišljam, da znam in zmorem dijake za učenje največkrat navdušiti tudi s prepričljivim in dovolj nazornim pripovedovanjem, predvsem pa z aktualizacijo, saj v razlago, če je le mogoče, vključujem realne in zanimive osebe, dogodke, situacije ... Ko pa presodim, da so snov ali okoliščine primerne za to, izberem in uvajam tudi drugačne, sodobnejše učne oblike in metode. Dijaki se tedaj na določen način razdelijo v pare ali manjše skupine in se iz pasivnih opazovalcev spremenijo v soustvarjalce pouka, pri čemer jih učitelj predvsem spremlja, usmerja in mentorira. Na tak način je pouk bolj dinamičen, dijaki so za učenje bolj motivirani in posledično tudi uspešnejši, saj se precej naučijo že v šoli, hkrati pa razvijajo

tudi sodelovalno kulturo. Ker pogosto takšen pouk popestrim tudi z različnimi spletnimi aplikacijami, tudi za končno evalvacijo uspešnosti timskega učenja, je pouk ne samo sodobnejši, ampak tudi nazornejši in za dijake učno in izkustveno sprejemljivejši.

Glede na to, da ste naklonjeni novim tehnologijam – kakšno je vaše stališče do umetne inteligence oziroma orodij za ustvarjanje besedil, kot je ChatGPT, ki jih lahko dijaki izkoristijo tudi kot pomoč pri pisanju esejev, seminarskih nalog in podobnem?

Glede te teme imam težko povsem izdelano in prepričljivo stališče, saj se na to (še) ne spoznam prav dobro. Zdi pa se mi, da za zdaj umetna inteligenca še ne zmore toliko kot bolj razgledan in izobražen človek, saj so zlasti vrhunske jezikovne in slogovne zmožnosti odlika posameznikove bralno-sporazumevalne kulture oziroma edinstvenega sloga v kreativnem razmišljanju in besedovanju.

Na kakšen način v pouk slovenščine vi vključujete sodobno tehnologijo?

Kot sem že omenila, počnem to dokaj premišljeno, selektivno in z zavedanjem, da je informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) pri pouku predvsem ali celo zgolj orodje oziroma pripomoček, na primer za

popestritev učnih ur, motivacijo in drugo, nikakor pa ne primarni ali nadomestni cilj. Poudariti želim, da je še vedno dovolj strokovno in pedagoško suveren učitelj tisti, ki usmerja in obvladuje učno-vzgojni proces, in to celo tedaj, ko prepusti aktivnejšo vlogo in pravico dijakom. Zato je sodobna IKT pri pouku tako kot v kulinariki začimba, ki oplemeniti okus, ustvari pa ga vendarle kuharski virtuoz.

Slovenija se je v mednarodni raziskavi bralne pismenosti PIRLS 2021 s 23 točkami manj v primerjavi z letom 2016 uvrstila med države z največjim upadom bralne pismenosti. Kaj opazate pri vaših dijakih?

Zagotovo je stanje skrb vzbujajoče, saj ima sodobna tehnologija precej negativnih učinkov, hkrati pa ni mogoče odmisлити ali zanikati njenih prednosti in raznovrstnih pridobitev. Zato je treba mlade glede rabe IKT veseskozi ozaveščati in jim pokazati, kako jo lahko za namene učenja uporabljajo tudi koristno. Letos na primer v triletnem programu poklicnega izobraževanja preizkušam koncept domačega branja za zaključni izpit, pri katerem so dijaki deloma samostojni tako pri izbiri krajšega besedila slovenskega avtorja kot tudi pri načinu branja, saj lahko poleg klasičnih knjižnih posežejo tudi po elektronskih virih, kar jih gotovo bralno drugače nagovarja in bolj(e) motivira.

Kako lahko v šoli spodbujate bralno pismenost?

Prepričana sem, da je oz. mora biti zlasti učitelj slovenščine tisti, ki ga mladi prepoznavajo kot bralni zgled. Zagovarjam tudi mnenje, da klasično šolsko branje – celo obvezno domače branje – ne sme biti le oziroma predvsem prisila oziroma kazen, ampak moramo dijake prepričevati in vzgajati, da je to pred(a)nost ali že kar privilegij kulturno in jezikovno ozaveščenih izbrancev, ne navedenje tudi oziroma predvsem zato, ker danes to ni več ravno samoumevna vrednota in še manj dejanska vrtilna večine mladostnikov ali celo odraslih. S kolegico slovenistko naše dijake družno spodbujava k pogostejšemu in poglobljenemu branju z

medgeneracijskimi ter medvrstniškimi bralno-literarnimi družinami; s sodelovanjem širšega učiteljskega zbora pa priložnostno načrtujemo in uresničujemo tudi posebne kulturne dneve ob (iz)branih umetnostnih besedilih ob podpori IKT v šoli in na daljavo.

Zakaj je po vašem mnenju danes številnim mladim tako težko v roke vzeti knjigo in se nekaj časa osredotočeno posvečati njeni vsebini?

Zdi se, kot da odgovor ni povsem predvidljiv, a je dejansko vprašanje skorajda retorično. Dandanes zlasti mladi informacije spremljajo in sprejemajo predvsem vizualno, kar je bistveno manj naporno in enostavnejše kot pa z branjem. Znano je, da je za poglobljeno prebiranje sploh zahtevnejših besedil potrebnega ne samo dosti več časa, ampak tudi volje, zbranosti in s tem motivacije. Res pa je tudi, da ponuja bralno doživetje dosti intenzivnejšo čustveno in domišljjsko izkušnjo, zato jih je smiselno s premišljeno izbranim čtivom spodbujati, da se o tem tudi sami prepričajo.

Do dijakov prijazna pa je tudi vaša učilnica, ki je urejena na čisto poseben način ...

To je novost, ki jo skupaj z že omenjeno kolegico slovenistko Nino Železinger še osmišljava, pri čemer se – ker sva dovolj drzni, da ne prestando eksperimentirava – upava in zmoreva v presoji tudi zmotiti, v čemer je veličina dvoma in hkratne gotovosti, da razmišljava dovolj drzno, prelomno, a vseeno ali pa ravno zato prav. V minulih tednih smo v intermedialnem šolskem projektu Od ideje do izdelka z učitelji in dijaki strokovnih modulov sodelovalno idejno zasnovali in praktično uresničili zamisel o prototipu zglednih in učno spodbudnih učilnic za pouk slovenščine. Prostor sta zato domišljeno in domiselno opremljena za timsko razmišljanje in (so)delovanje s pametnim interaktivnim zaslonom, posebno postavitvijo klopi, predalniki z izbranim knjižnim gradivom, izborom slikovnih upodobitev Prešernovih pesmi in bralno-ustvarjalnim kotičkom, za katerega se je že izkazalo, da je dijakom kljub prvotnemu dvomu zelo blizu in všeč.

»Poudariti želim, da je še vedno dovolj strokovno in pedagoško suveren učitelj tisti, ki usmerja in obvladuje učno-vzgojni proces, in to celo tedaj, ko prepusti aktivnejšo vlogo in pravico dijakom. Zato je sodobna IKT pri pouku tako kot v kulinariki začimba, ki oplemeniti okus, ustvari pa ga vendarle kuharski virtuoz.«

Zanimivosti

Prva Akademija za varuške

V Sloveniji je prvič potekalo uradno izobraževanje za varuške, in sicer v organizaciji Akademije za varuške, ki jo je ustanovila Medvoščanka Nika Kajnih.

MAJA BERTONCELJ

Nika Kajnih je po izobrazbi učiteljica razrednega pouka z angleščino. Ima dolgoletne izkušnje z varstvom otrok. Že po srednji šoli si je vzela prosto leto in ga izkoristila kot varuška in t. i. au pair v Združenih državah Amerike. V tujini je delo varuške veliko bolj prisotno na trgu dela kot pri nas, pravi. Ta izkušnja je vplivala na njeno nadaljnjo pot – tudi poslovno.

»Po vrnitvi v Slovenijo sem ob študiju nadaljevala varovanje otrok. Zaradi vseh priporočil in posledično prezasedenosti sem leta 2015 ustanovila tedaj prvi spletni iskalnik varušek v Sloveniji, da bi družinam pomagala najti zanesljivo varstvo za njihove otroke. Po triletnem mirovanju, ko sem se posvečala svojim dvema hčerka, je končno prišel čas za nadgradnjo. To je Akademija za varuške, s katero želimo vplivati na prihodnost vseh vpletenih na področju varstva otrok v Sloveniji,« pojasnjuje. Akademija za varuške je v slovenskem prostoru novost in Nika Kajnih poudarja njeno potrebnost. »Kot

Nika Kajnih je izkušnje kot varuška pridobivala tudi v tujini.

/ Foto: osebnih arhiv

dolgoletna varuška in vodja agencije za varuške sem bila dnevno v stiku s ponudniki varstva in družinami, zato sem dobro spoznala težave na obeh straneh. Prvič

sem bila varuška leta 2011 in ugotavljam, da v vsem tem času ni prišlo do večjih sprememb na tem področju, ki so potrebne. Po drugi strani pa dejavniki, kot so hiter

tempo življenja, številne obveznosti, premalo prostora v vrtcih in odsotnost starih staršev vplivajo na dejstvo, da vedno več družin išče varuško za občasno ali stalno varstvo – tudi v Sloveniji. Anketa, ki sem jo izvedla, je pokazala, da ima manjši odstotek družin varuško, veliko večji pa si jo želi. Starši si seveda želijo sodelovati z osebo, ki bo njihovemu otroku nudila varno in ljubeče varstvo, hkrati pa mu širila obzorja, bila inovativna na področju vzgoje in izobraževanja ter poznala osnovne značilnosti razvoja otrok. Pri iskanju primerne osebe se srečujejo s težavami. Porajajo se jim številna vprašanja: kakšna naj bo varuška, kaj od nje pričakovati, ne nazadnje tudi, koliko jo plačati... Poklic varuške bi ob upoštevanju zakonskih omejitev v teoriji lahko opravljal vsak, ki ga veseli delo z otroki, a pri tem ne smemo pozabiti, da so izredno pomembne vse izkušnje, znanje in talenti, ki jih ima. Z Akademijo skupaj s strokovnjaki z različnih področij omogočamo usposabljanje o aktualnih vsebinah za strokovno in varno delo z otroki na enem

mestu. Varuške bomo izobrazili tudi o zakonodaji in legalnem izvajanju varstva otrok, s čimer bodo poskrbele za svojo prihodnost in se istočasno izognile sivi ekonomiji, ki je trenutno skoraj pravilo v tej panogi. Prav tako bomo ozaveščali javnost, da je imeti pomoč pri varstvu otrok ne samo normalno, ampak tudi pomembno, saj so zadovoljni starši steber srečne družine.«

potekala dva konca tedna, sodelovalo je 13 predavateljev, ki so izvedli 17 predavanj, vključno s prvo pomočjo, tako da smo naenkrat zajeli čim več tem. Z odzivom smo zelo zadovoljni. Glavni cilj Akademije za varuške je ločiti profesionalne varuške, ki se za delo z otroki izobražujejo in sledijo aktualnim smernicam vzgoje, ter tiste, ki otroke varujejo zgolj ljubiteljsko in za (pre)nizko ceno.

»Potreba po varuškah v Sloveniji ves čas narašča, družine pa imajo veliko težav pri iskanju primerne osebe. Za opravljanje tako odgovornega dela, ki ni le skrb za otroka, temveč pomoč in podpora celi družini, je poleg izkušenj potrebnega tudi veliko znanja.«

Akademija je prvič potekala v aprilu s kratkim, a intenzivnim izobraževanjem, na katerem je bilo posredovanega veliko praktičnega znanja. Udeležilo se je je okrog trideset oseb, večina s področja vzgoje in izobraževanja, že z izkušnjami varuške ali brez njih. »Akademija je namenjena vsem, ki se ukvarjajo z varstvom otrok ali bi se s tem želeli ukvarjati, ne glede na izobrazbo in spol. V prvi izvedbi je

Posledično je cilj ustanoviti mrežo kompetentnih varušek, ki bodo nudile kvalitetno varstvo otrok na domu, po drugi strani pa varuške povezati z družinami, ki jim lahko nudijo večjo varnost in boljše plačana dela,« je še povedala Nika Kajnih.

Akademijo za varuške v drugi izvedbi načrtuje jeseni. Ne dvomi, da bo zanimanja dovolj, saj meni, da je varovanje otrok eden od poklicev prihodnosti.

S Krožnikom nad izzive hrane

Ogromne količine zavržene hrane predstavljajo velik izziv sodobne družbe, na katerega nismo imuni niti v Sloveniji. Eno od rešitev ponuja kranjsko zagonsko podjetje, ki razvija aplikacijo, od katere bodo imeli koristi tako potrošniki kot trgovci z živili.

ALEŠ SENOŽETNIK

Pred nedavnim smo zaznamovali dan brez zavržene hrane, a v resnici smo še precej oddaljeni od tega cilja. V Sloveniji letno 143 tisoč ton hrane konča v smeteh, vsak Slovenec je v povprečju zavrže okoli 68 kilogramov. Zavržena hrana pa ni le okoljski oziroma etični, temveč tudi ekonomski problem, kar je še posebno izrazito v času visoke inflacije.

Z izzivom se je spoprijelo zagonsko (start-up) podjetje Krožnik iz kranjske Kovačnice, ki so ga ustanovili Marcel Nahtigal, Klemen Štrajhar in Aljaž Ferencek, ki se jim je pred kratkim pridružila še Iza Tovornik. Mlada ekipa razvija mobilno aplikacijo Krožnik, s pomočjo katere bodo lahko uporabniki preverili, kateri izdelki so pred iztekom roka uporabe v bližnji trgovini, in jih kupili z zagotovljenim vsaj 50-odstotnim popustom, trgovci

pa se bodo seveda lahko odločili tudi za višje pocenitve.

Navdih za aplikacijo so črpali iz podobnih storitev, ki že uspešno delujejo v nekaterih evropskih državah, recept za zmanjšanje količine zavržene hrane pa bi zdaj radi predstavili tudi slovenskim potrošnikom.

»Z aplikacijo rešujemo težavo vseh, ki se v tem času spopadamo z visokimi cenami živil, saj bomo povsem uporabne izdelke dobili precej ceneje kot sicer, hkrati pa prepričali, da bi hrana končala v smeteh,« pravi Nahtigal, ki je prepričan, da zamisli ne podpirajo le okoljsko ozaveščeni mladi, ki so večji uporabniki sodobne tehnologije, temveč je na pozitiven odziv naltela tudi med starejšimi. »Ko smo začeli razvijati aplikacijo, sem bil prepričan, da bodo idejo najprej podprli mladi, ki so že samostojni, so jim bližje zelene teme, hkrati pa se srečujejo z relativno nizkimi dohodki. A glede na povratne

informacije, ki jih dobivamo, odkar se več izpostavljam v javnosti, starostni razpon potencialnih uporabnikov segajo tudi do precej starejših generacij. Tudi veliko upokojencev pravi, da komaj čakajo takšno rešitev, in tudi zaradi njih smo se odločili, da razvijemo aplikacijo, ki bo čim enostavnejša za uporabo,« še dodaja sogovornik.

Kakšno je zanimanje za aplikacijo, ki bo sicer za uporabnike pametnih mobilnih naprav na voljo od jeseni, so pri Krožniku preverili tudi med trgovci, ki so ključni element, da bo zamisel zares zaživel. »Odzivi trgovcev, s katerimi smo bili v stiku, so pozitivni. Zavedajo se namreč težave zavržene hrane, ne nazadnje tudi odvoz in uničenje zanje predstavljata dodaten strošek, tako da bi tudi s tega vidika Krožnik zanje predstavljal rešitev,« pojasnjuje.

Ekipa trenutno pripravlja vse potrebno za testiranje, ki

Marcel Nahtigal, soustanovitelj podjetja Krožnik / Foto: Tina Dokl

bo potekalo v poletnih mesecih, pri čemer jim bo v pomoč več manjših trgovin, ki so že potrdile sodelovanje, do jesenskega lansiranja aplikacije pa bi radi našli tudi partnerja, s katerim bodo nadaljnji koraki lažji. »Leto po tem, ko bo aplikacija na voljo uporabnikom, bi bili zadovoljni z okoli petdesetimi trgovci in vsaj deset tisoč aktivnimi uporabniki,« o pričakovanih pravi Marcel Nahtigal, ki sicer meni, da se bo storitev najprej prijela v Ljubljani in drugih večjih mestih, postopoma pa bi radi postali vseslovenski servis, delovali tudi na drugih delih prehranske verige in pomagali tudi pri izobraževanju oziroma ozaveščanju o prehranski problematiki. »Trgovci zavržejo 'le' okoli deset odstotkov hrane, končni potrošniki pa približno polovico. Glavna težava je torej pri nas doma – in tukaj je torej še precej prostora za izboljšave,« je sklenil Nahtigal.

Jaz, midva in mi

Solidarnost

MOJCA LOGAR

profesorica geografije in zgodovine

V času majskega deževja sva obiskala dolino Soče. Poleti je tu nepregledna množica ljudi, ki vsej tej naravni lepoti ukrade pravi čar. Rahlo je deževalo, tako je bilo ljudi še manj in vse je bilo mirno in spokojno. Obiskala sva precej znamenitosti. Ne da jih ne bi še nikoli videla, želela sem jih spet obiskati. Cerkev Sv. Duha na Javorci, pa korita Tolminke, planino Kuhinjo, kamor so ravno vozili živino, Gregorčičev slap. Najbolj me je prevzela vas Čadrg. Slišala in brala

sem že o tej vasi, poznam sir Tolminec, nikoli pa še nisem bila tam gor. Kraj nima gostilne, ne cerkve, pokopališča, šole, gasilskega doma, krajevnega urada, trgovine, kaj šele pošte. Po vseh statistikah bi rekli, da je to zapuščena, ostarela vas, kjer hiše propadajo in ni življenja. Nikakor ne. Hiš je precej in vse so obnovljene. Kmetij je kar nekaj, vse so ekološke. Ukvarjajo se tudi s kmečkim turizmom – gostje prihajajo s celega sveta. Domačini so mladi ljudje, ki so se odločili živeti v vaški skupnosti. Imajo skupno sirarno, kjer posameznik glede na količino oddanega mleka prispeva število ur za predelavo sira. Prodajajo ga na domu, na tržnicah, tudi v Ljubljani, vsekar bi ga prodali več, kot ga lahko izdelajo. Na posebnem referendumu so spre-

Skupnost živi, ko imajo vsi približno enako.

jeli medse skupnost odvisnikov, ki so postali del vasi. V težkih naravnih pogojih človek lahko preživi le v duhu solidarnosti in medsebojne pomoči. Ljudje so odvisni drug od drugega. Travniki in pašniki so zelo strmi, vsak poseg v naravo je skrbno premišljen, negujejo stare sorte sadnega drevja. Zakaj človek

lahko sodeluje in je solidaren drug do drugega, ko so razmere za življenje težke ali skrajne, ko pride bolezen, neurje, poplava, požar. Na ravnini, kjer je življenje lažje, je vsak najraje sam zase. Ljudje so najmanj povezani v naseljih, kjer so majhne parcele obdane z visokimi ograjami, kjer se sosedje ne pogovarjajo in ne potrebujejo. Takšna visokogorska vas pa lahko živi (veliko je mladih družin z majhnimi otroki), ker si ljudje med seboj pomagajo. Druge možnosti preživetja ni. Skupnost živi, ko imajo vsi približno enako. Kolikor mleka oddaš, toliko ur dela v sirarni opraviš. Omejitev so pašniki in količina krme. Ko nekdo začne bogateti na račun drugega, se bodo povečale razlike in solidarnost se zmanjša. Potem nastopi ustvarjalnost, inovativnost, podjetnost. Vemo, kakšni so družbeni sistemi, ko morajo biti vsi enaki. Raje posegamo po izbiri, ponudbi, zasebni lastnini, ki jo poganja konkurenca. Zdi se, da svet prihaja k njim, oni ne potrebujejo drugega sveta. Da bi dolgo časa ostali povezani v slogi in preprostem življenju. Obiščite Čadrg, ne bo vam žal. Kupite sir Tolminec, s tem podpirate takšne vaške skupnosti, ki jih ni prav veliko.

Učinki stresa

JANEZ LOGAR

zakonski in družinski terapevt

Stres preprosto spada k življenju. Vsakdanjik ali kar celo življenje je bolj ali manj uspešno reševanje problemov. Enkrat gre iskanje rešitev bolj gladko, drugič težje. Najbolj preprosto lahko opredelimo stres kot opazovanje problemov, ki prihajajo, biti v problemu in iskanje rešitev. Dejstvo je tudi, da na nekatere zunanje dogodke ne moremo vplivati in je bolj odvisno, kako se nanje odzovemo. Akutni stres niti ni problematičen – to je močan potisk za hitro rešitev nastale situacije. Bolj je problem stres, ki postane kroničen, to pomeni, da je stalno

prisoten. Še bolj problematično pa je, da smo pod stresom, ko ni več nevarnosti.

Glavni namen našega telesa je preživetje. Temu tudi služijo naši možgani. Stalno preverjajo, ali je varno ali ni, ali morajo telo pripraviti na beg ali boj. Prikriti kronični stres zelo pogosto izhaja iz odnosov. To pomeni, da smo nekoč res živeli v težkih razmerah. Teh težkih razmer se je telo zapomnilo. Spomini podzavestno živijo in možgani nam stalno sporočajo, da smo v nevarnosti. Npr. preživel sem vojno, jaz pa še trideset let po zaključku sanjam bombe (preživetvena groza), deležen sem bil tepeža, jaz pa se še vedno bojim moških (strah), vzgajan sem bi v »pazi to, pazi ono, pazi, da ne boš padel, pazi, pazi«, jaz pa še pri svojih tridesetih letih pazim, kam bom stopil in pogledal (negotovost povsod), govorili so mi, da je svet krut in nepredvidljiv, in jaz pri svojih petdesetih letih ne želim iti na potovanja, ker se vedno lahko kaj čudnega zgodi (pričakovane težave) ... V takšnih in podobnih vzorcih razumsko celo vemo, da danes ni več tako, podzavestno pa so v nas vzorci, ki nas stalno potiskajo v vznemirjenost, neprijetna stanja, v nekaj, česar bi se radi osvobodili. Takšen kronični

stres vpliva na zdravje in celo na našo miselno inteligentnost. Takšna notranja stanja zavrejo rast in obnovo celic v človeškem telesu. Vemo tudi, da takšna notranja stanja preusmerijo kri iz notranosti telesa v roke in noge. Manj krvi v trebušni

Notranja varnost in človeški stik sta strup za stres.

votlini pomeni manj nege za notranje organe, ki nato zbolijo. In še en slab rezultat. Podobno je v možganih – iz predela za razmišljanje se kri preseli v nižje delov možganov, ki so zadolženi za preživetje. Zaradi stalnega, kroničnega stresa smo manj sposobni razmišljati. Smo manj inteligentni, bi zaključili. Zato, ko ugotovimo, da se nekdo težko uči, da ima slabe ocene, ga ne obsojamo in ocenjujmo, temveč ga vprašajmo: »Kaj se ti je v življenju zgodilo?«

Sodoben način življenja zunanji stres le še povečuje. Radi bi ga zmanjšali s tabletami. Dejansko smo priča strahotnemu povečanju porabe antidepressivov in drugih omam. Odlično zdravilo za stres je povečan stik s človekom, ki ga imamo radi, in da vsaj v enem odnosu začutimo varno pribežališče.

Pomoč otrokom z avtizmom pri učenju (1)

MAJA BERTONCELJ

raznolikost in vključevanje

Pretekli teden so predstavili knjigo z naslovom Pomoč otrokom z avtizmom pri učenju in podnaslovom Načini obravnave za strokovnjake in starše avtorice Bryne Siegel. Slovenska izdaja z več kot petsto stranmi je pred kratkim izšla pri založbi Didakta. Namen knjige je pomagati učiteljem, terapevtom in staršem, ki so vključeni v obravnavo otrok z avtizmom.

Pri predstavitvi sta sodelovali prevajalka knjige dr. Bojana Globačnik, prof. logopedije, in psihiatrinja dr. Vesna Švab. Pogovor je vodila Carmen L. Oven. »Živimo v napornem času, ko je skupina otrok s posebnimi potrebami vse številnejša in heterogena ter zato za obravnavo zahtevnejša, velik del populacije pa ima pridružene motnje. Ocenjujejo, da na svetu več kot trideset odstotkov šolajočih se otrok potrebuje različne oblike pomoči pri učenju. Tudi pri nas je po ocenah podobno, ob tem da nam primanjkuje učiteljev

in drugih strokovnjakov za delo na širšem področju pedagoške prakse. Sistem dejansko težko uravnava tako velike obremenitve,« je predgovor v knjigi začela dr. Bojana Globačnik in dodala, da je knjiga »razumljivo napisan in s primeri podkrepljen vodnik po učnih primanjkljajih pri avtizmu in načinih iskanja ustreznih metod obravnave glede na otrokov učni stil.«

Avtizem ni več tak tabu, kot je bil na primer pred štiridesetimi leti, je na pogovoru pojasnila dr. Bojana Globačnik. »Prvega otroka z avtizmom sem v šolo v takratnem Zavodu za gluhe dobila

Namen knjige je pomagati učiteljem, terapevtom in staršem, ki so vključeni v obravnavo otrok z avtizmom.

leta 1982, na Zavodu Janeza Levca pa je bil prvi oddelek za učence z avtizmom oblikovan leta 1986. Če gledam, kako smo se takrat tega bali in kako pristopamo danes, po štiridesetih letih, menim,

da je Slovenija naredila velik napredek v ozaveščanju in prepoznavanju, seveda pa to ne pomeni, da nimamo resnih težav v zagotavljanju sistema, ki bi podpiral te otroke in družine, tako v zgodnji obravnavi, pri umeščanju v šolski sistem kot v podporne zaposlovanju oziroma v bivalnih skupnostih. To je srčika problema in ta knjiga ga dobro osvetljuje.«

Knjiga je izjemno kompleksno delo. Kot celota je zelo premišljeno strukturirana, v njej pa so poudarjena vsa ključna področja. Avtorica bralca postopno vodi v svet otrok z avtizmom. »Treba je pogledati v črno brezno dis-

diagnosticirali, ker sploh nismo pomislili, da gre za avtizem, koliko smo jih napačno zdravili, pri kolikih smo poskušali z medicinskimi modeli obravnave, ki pri teh motnjah nimajo svojega mesta. Gre izrazito za motnjo, ki je dostopna psihološkimi, pedagoškimi oblikam obravnave. Zakaj nastane? Ko smo slišali za avtizem, smo najprej pomislili na družino, na odnose v družini, skušali popravljati starše, ki so že tako dovolj trpeli, ker so imeli drugačnega otroka, in s katerim so skušali delati po najboljših močeh, brez podpore stroke. V preteklih letih, vsaj kar se moje kariere tiče, se je za to skupino nabralo veliko krivic. Gre za izrazito nevrološko pogojeno motnjo, ki ima biološko osnovo, relativno neodvisno od družinske strukture, od družinske funkcije malo manj, ker se da na tem področju veliko narediti. Če pristopimo k obravnavi te motnje z nalaganjem krivde družini, naredimo lahko

Avtorica bralca postopno vodi v svet otrok z avtizmom. / Foto: arhiv Založbe Didakta

podobno kot pri drugih duševnih motnjah ogromno škodo. Stroka ni dovolj naredila na področju razumevanja in obvladovanja avtizma in ta knjiga je nekaj zelo pomembnega tudi za specialiste in specializante psihiatrije, ki se bodo lahko poučili o naravi in poteku te motnje in o možnostih obvladovanja.«

(Se nadaljuje)

Tunjiške zgodbe (38)

Tudi »jagri« nasedejo

IVAN NOGRAŠEK

Ob večerih so se fantje zbirali v vaški gostilni sredi vasi, kjer so uganjali razne norčije in so predebatirali vse, kar se je v vasi dogajalo.

Ker je bil gostilničar tudi lovec, je večkrat pripovedoval take bolj malo resnične lovske zgodbe. V gostilno je zahajal tudi sosedov Jože, ki pa so ga tam klicali samo z gostilniškim imenom Štuc. No, temu Štucu tiste lovske niso bile kaj dosti všeč. Zato je sklenil, da jo bo tem »jagrom« malo zagodel. Štuc je takrat delal pri gradbeni firmi, ki je obnavljala kamniško klavnico. Tja so vozili v zakol prašiče od vsepovsod, od blizu in daleč. Štuc je ob priložnosti prosil enega od mesarjev, naj mu priskrbi eno veliko svinjsko taco, mesar mu je rade volje ustregel, saj je bilo teh svinjskih nog povsod dovolj. Niti ga ni spraševal, kaj mu bo. Mislil si je, da bo mogoče žolco iz nje skuhal. Štuc je takoj, ko je prišel s »šihla«, šel v gmajno, ki ji rečejo se-merje. Tam imajo kmetje več lesenih lop, kamor poleti nagrabijo steljo, pozimi pa jo zvozijo domov. Štuc je okrog ene od njih v blato na gosto »naštempjal«

odtise s tisto veliko svinjsko taco, kot da so tam hodili divji prašiči. Zvečer pa je v gostilni zelo resno govoril, da ko je nabiral gobe, je videl dva velika divja prašiča, ki sta hodila okrog lope. Gostilničarju je bila ta pripoved kar všeč. Naslednje jutro je nagovoril še enega od vaških lovcev, da gresta to preverit. Ko sta ogledovala te mogočne sledi, sta strokovno ugotovila, da sta tod hodila ena stara divja svinja in en merjasec, saj sledi majhnih prašičkov ni bilo. Sklenila sta, da bosta zvečer počakala, saj se divjad zagotovo vrne. Res sta kar tri večere pozno v noč čepela v stelji v lopi in čakala na ulov, saj bi bil merjasec, če bi ga ustrelila, kar lepa trofeja. Toda tudi do jutra tretje noči ni bilo nič z obiskom divjadi. Naslednje večere je Štuc v gostilni s težavo ohranjal resen obraz, da ne bi kdo posumil, da je lovce pošteno nalagal. Lovca pa nista nikoli izvedela, da jima je Štuc tako zagodel.

Splača se biti naročnik Gorenjskega glasa

Pokličite 04/201 42 41
ali pišite: narocnine@g-glas.si

Gorenjski Glas
www.gorenjskiglas.si

Vaš razgled

Je kaj lepšega, kot ko pred Janezom Škofom, vsestranskim igralcem in glasbenim interpretom, vidimo harmoniko in muzikantov obvezni klobuk na njej? O, pa je. Še lepše je, ko si klobuk nadene na glavo, raztegne meh in zapoje kakšno pesem Daneta Zajca. Tokrat je tudi v vlogi povezovalca programa na podelitvi letošnjih Valvasorjevih odličij, vsakoletnih nagrad za muzejske dosežke, na praznično torto dodal nekaj najbolj slastnih jagod. I. K.

/ Foto: Tina Dokl

In zdaj vprašanje se postavlja, al France naš v svojem čas' na bobne bi igral? Na fotografiji mu kar lepo pristajajo. Prešeren je sicer dal ime enemu od štirih električnih avtobusov, ki že vozijo po Kranju, na bobne – ti so v skladu s trajnostno zeleno prihodnostjo – pa so igrali tolkalci iz Glasbene šole Kranj. Bobni so glasni, z e-prometom pa – čeprav je ta nujsnost današnjega časa – še vedno izpade, da smo pred časom. Da, France bi bil najbrž hudičevo dober bobnar. I. K. / Foto: Tina Dokl

Gorenjski priimki

Avsenik in Ovsenik, priimkovni dvojček, 1. del

TINO MAMIČ

Priimek Avsenik je mogoče najbolj znan slovenski priimek. Ve se, zakaj. A zelo znano je tudi dejstvo, da ima dve različici. Slovita glasbena brata Slavko in Vilko sta imela različen priimek, prvi Avsenik, drugi pa Ovsenik.

V resnici to ni nič posebnega. Kot Kocjančič in Kocijančič ali kot Merčun in Mrčun ali kot Rijavec in Erjavac. S to razliko, da sta različici nastali zelo pozno, ne pa v 18. ali 19. stoletju, kot se je to dogajalo pri drugih slovenskih priimkih.

Izvirnejša oblika je Ovsenik, kar kažejo tudi prve omembe priimka iz rojstnega kraja Avsenikov, iz Begunj. Za ta izvirnejši zapis, ki ga leta 1667 najdemo v radovljiški krstni knjigi zapi- san kot Oussenek, se zdi

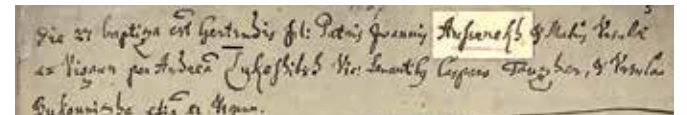

Rodovnik Avsenikov v njihovi muzejski zbirki. Raziskan je samo do konca 18. stoletja. Rod Avsenikov v Begunjah je bil prisoten že veliko prej. Leta 1754 v terezijanskemu popisu prebivalstva tako najdemo v vasi 50-letno vdovo Heleno Ovsseniggin (Ovsenikovo) z otrokoma Martinom (17) in Elizabeto (19). Popis za Gorenjsko je transkribiral arhivar Tone Krampač v zajetni knjigi Gorenjske družine v 18. stoletju (Mohorjeva 2016).

tudi njegova razlaga pomena veliko lažja. Ovsenik je bil nekdo, ki se je ukvarjal z ovsom, razlaga jezikoslovec Janez Keber. Ali pa tisti, ki je imel najlepšo njivo ovsna daleč naokoli.

Jezikoslovec dr. Silvo Torkar pa pravi takole: »Edina dosledno poknjžena različica je Ovsenik. Priimek je nastal kot vzdevek iz sicer neizpričanega občnega imena ovsenik, ki se je nanašalo bodisi na območje, kjer raste oves, bodisi na stvar, ki vsebuje oves, npr. kruh.« Ob tem navaja besedo prosenik v krajevnih imenih Proseniško na Štajerskem in Prosnid v Benečiji, ki je bil prvotno Prosenik, kar se je ohranilo v furlanski obliki Prossenic.

Oves je staro žito, ki so ga poznali Slovani že v svoji pradomovini. Dandanes poznamo predvsem ovsene

Prva omemba priimka v župniji Radovljica, ki je skoraj gotovo sorodstveno povezana z glasbeno rodbino Avsenik: Aussenekh. Gre za krst Jere, hčere Janeza Avsenika iz Begunj. Knjiga je v Nadškofijskem arhivu Ljubljana (K Radovljica 1667–1680, zv. 1, str. 5).

kosmiče in čokolade, kako je videti rastlina, pa običajno niti ne vemo. Bi jo pa prepoznali zaradi značilne oblike upognjenih klaskov, saj je tudi divji oves gost mnogih travnikov. Najprej je bil oves predvsem za krmo. Še danes se največ ovsna porabi za konjsko krmo. Konec srednjega veka, ko so nastajali priimki, je oves postal pomembno žito tudi za prehrano ljudi. Kuhali so ga v enolončnice, močnik in juhe. Oves je predstavljal tudi pomembno dajatev v naravnem gospodarstvu,

z ovsom so kmetje plačevali davek.

Avsenikov v Sloveniji živi 115, največ na Gorenjskem, nekaj tudi v Ljubljani in na Dolenjskem. Čeprav je priimek vsako leto bolj priljubljen, pa število njegovih nosilcev pada. Leta 1971 je bilo Avsenikov 153. Na Hrvaškem je Avsenikov 10, enako v Kanadi. Slednji so gotovo potomci Gorenjcev, bržkone pa tudi prvi, saj živijo na Krku in Reki, kamor se je s trebuchom za kruhom odpravilo veliko Slovencev.

HUMOR, HOROSKOP

HOROSKOP

TANJA

Oven (21. 3.–21. 4.)

Pazite, da ne boste preveč zapravljali. To se nanaša tako na denar kot na vaš čas in energijo. Ponovno se boste počutili, kot da vas vlečejo na vse strani in da vam zase ne ostaja dovolj časa. Postavite meje tudi najbližjim.

Bik (22. 4.–20. 5.)

Odločili se boste sprejeti večjo odgovornost v skupini ali družini, skratka v okolju, v katerem ste. Toda, pozor, ob vsem tem ne pozabite na svoj čas in energijo. Razmislite, kdo vas resnično potrebuje in komu ste samo mašilo.

Dvojčka (21. 5.–21. 6.)

Z večjo avtoriteto in priznanji pride tudi več obveznosti, odgovornosti in hkrati želja drugih po vas. Zaščititi boste morali svoj zasebni čas in tudi svojo energijo pred nadrejenimi ali okolico, saj vas bodo vlekli na vse strani. Veseli boste.

Rak (22. 6.–22. 7.)

Še vedno ste v fazi, v kateri morate bolj ali manj počivati. Bližnji vam bodo v veliko pomoč, če jih boste le prosili za pomoč. Ne pozabite, da ne smete pretiravati v ničemer. Doblili boste zelo dobro ponudbo za dopust. Ne zavrnite je.

Lev (23. 7.–23. 8.)

Še vedno si bo marsikdo želel delček vas, zato bodite previdni tudi pri najbližjih. Uporabite razsodnost in premislite, kdo vas res potrebuje in kdo bi vam samo odvezl energijo, za katero se tako trudite. Na prvem mestu bodite samo vi.

Devica (24. 8.–23. 9.)

Zvezde so trenutno trmaste, zato boste morali premisliti nekatere stvari in biti tisti, ki rečete ne. Postaviti boste morali pregrade in meje tudi za druge, zaradi česar seveda ne boste najbolj priljubljeni. Pri tem upoštevajte svoj instinkt.

Tehtnica (24. 9.–23. 10.)

Konflikti in skrivnosti vam bodo vzeli velik del energije. Počutili se boste izmozgane in izčrpane, kar pa ne srečo ne bo dolgo trajalo. Kljub vsemu si vzemite čas za počitek in se lotite nečesa, kar vam vedno pomaga vzpostaviti ravnovesje.

Škorpion (24. 10.–22. 11.)

Tokrat se bo vse vrtelo okoli financ, saj se bosta vaša varčna in zapravljava stran bojevali. Varčna stran se bo odločila, da boste zdaj resnično varčevali, tista druga, zapravljava, pa bo videla milijon stvari, ki jih res morate imeti ...

Strelec (23. 11.–21. 12.)

Malo upočasnite, saj ste z nepotrebnim prerekanjem izgubili preveč energije in volje. Stopite dva koraka nazaj in postavite meje sebi in predvsem drugim. Po drugi strani bo konstruktiven dialog z boljšo polovico prispeval k izboljšani zvezi.

Kozorog (22. 12.–20. 1.)

Preveč ste si zastavili in ne bo vam uspelo vsega izpeljati. Tega se zavedajte že vnaprej, da ne boste potem razočarani, kar bi vam povzročilo samo še večjo izgubo energije. Določite proste dneve in kaj boste takrat počeli, da bi si povrnil voljo in elan.

Vodnar (21. 1.–19. 2.)

Nenaden priliv energije, vas lahko potisne v hiperaktivnost in v dejanja, s katerimi kasneje ne boste preveč zadovoljni, zato previdno. Tudi bančni izpisek vas bo malce stregnil in ohladil. Nobena panika ni potrebna, samo z razmislekom naprej.

Ribi (20. 2.–20. 3.)

Ljudje okoli vas bodo nerazpoloženi in sitni, zato je dom ponovno vaše zatočišče. Vzemite si čas zase in preberite dobro knjigo ali pogledajte kvaliteten film. V tem času se bodo za dve same od sebe umirile in tudi za dlje časa uredile.

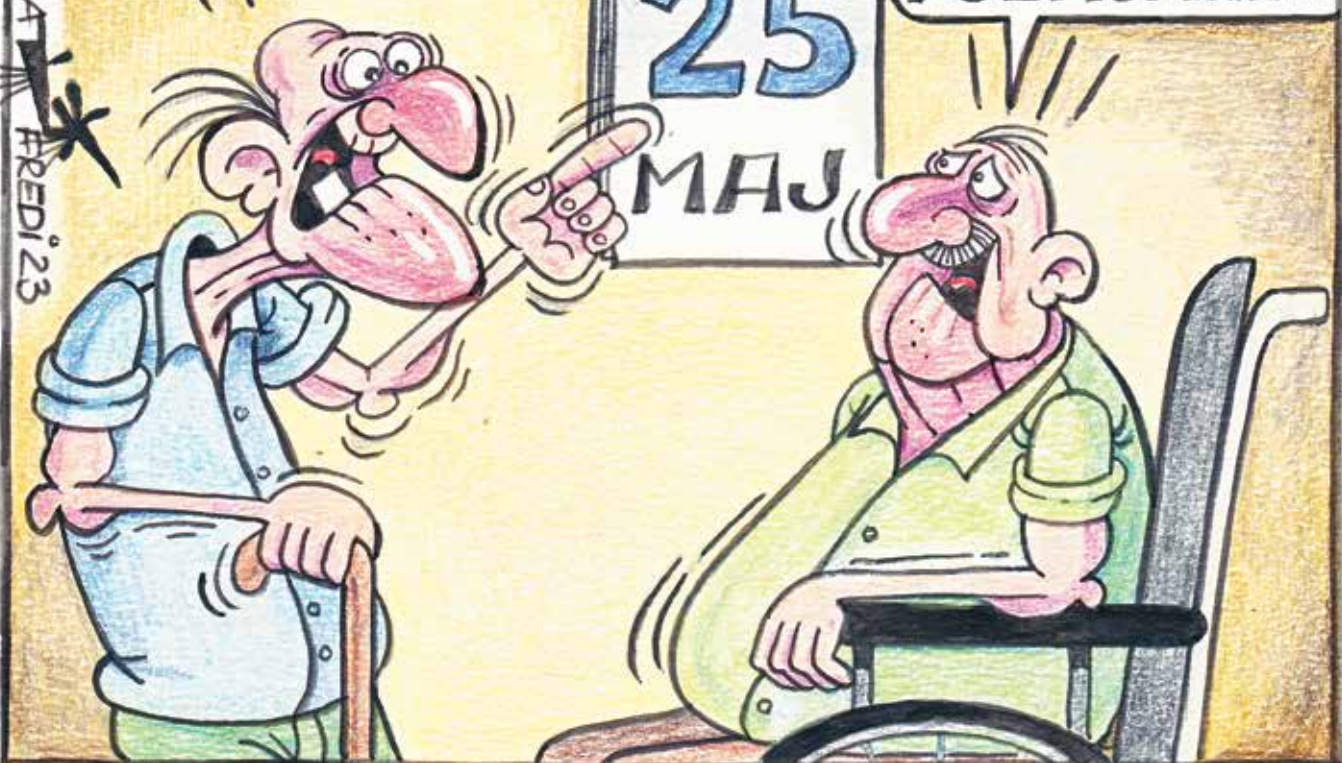
JUGONOSTALGIJA...

SE ŠE SPOMNIŠ, JOŽA, KAKO TRDI STA BILI NAJINI ŠTAFETNI PALICI PRED ŠESTDESETIMI LETI ?!?

J A, PA KAKO SO SI JU BRHKE MLADINKE IZ ROK V ROKE PODAJALE..

25 MAJ

ALJANA FREDI'23

TA JE DOBRA

Jasen izračun

Po uspešno končanem izobraževanju novopečeni policist razloži ženi, kako je bilo: »Veš, najbolj sem bil v skrbeh zaradi matematike! Ampak enačbe so sila preprosta in logična zadeva ...«

Žena: »Res?«

»Poglej primer: če se z avtobusom pelje sedem ljudi in jih izstopi devet, morata vstopiti še dva potnika, da je avtobus prazen.«

Družinski prepir

Sinček največjega kmeta na vasi pride v šolo ves objokan.

»Kaj pa je narobe?« zanima učitelja.

»Očka in mami sta se skregala.«

»To vendar ni nič hudega, saj se v vsaki družini kdaj pa kdaj sporečejo.«

»Očka je mami rekel, da je krava. Potem pa je mami očku rekla, da je osel in konj!«

»In zakaj še vedno jokaš?«

»Ker ne vem, katera žival sem potem jaz!«

Zanesljiva tajnica

Direktor na razgovoru kandidatki za tajnico: »Upam, da niste klepetulja in poslovnih skrivnosti ne trosite okoli.«

»Brez skrbi. Lahko vam povem, da imam na banki več kot 20.000 evrov, in to samo zato, ker sem vedno znala molčati.«

Ločil se bo

Jež zaupa prijatelju: »Ločil se bom. Dovolj imam ženinega zbadanja.«

LAŽJI SUDOKU

5	1			3	6	2		
	8			1			5	6
9		6	5			1		
7				4		6		
4	3		1		2		7	9
		2		5				8
		9			3	4		5
2	5			8			6	
		1	7	9				3

Rešitev:

2	6	9	7	1	8	5	3	4
4	9	1	8	7	6	5	2	3
5	1	7	2	9	6	8	4	3
1	8	6	7	9	5	2	3	4
6	7	5	2	1	8	9	4	3
1	2	9	6	7	5	8	3	4
8	1	7	2	9	5	3	6	4
9	5	2	6	1	7	8	4	3
7	6	2	9	8	4	1	5	3

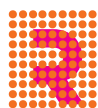
TEŽJI SUDOKU

7		6	5			1		
			8				7	
5			7	4				6
4		1			8		3	
	6						4	
	2		6			9		1
2				5	1			7
	5				7			
		7			2	3		

Rešitev:

8	6	2	9	7	1	4	5	3
6	1	2	4	8	7	5	9	3
7	9	1	5	6	8	3	2	4
1	8	6	7	9	5	2	4	3
2	7	5	6	1	8	9	3	4
3	9	8	6	2	1	7	5	4
9	2	7	4	5	8	1	3	6
6	7	9	1	8	2	7	4	5
7	6	1	8	2	5	9	8	4

Navodilo za reševanje: v kvadrate vpišite števila od 1 do 9 tako, da se ne bo nobeno število ponovilo ne v vrstici ne v koloni ne v enem izmed odebeljenih devetih kvadratov. Pripravil B. F.

NAGRADNA KRIŽANKA

AH VRTAČ

Delavska cesta 4, 4000 Kranj | T: 04 27 00 211
www.avtohisavrtac.si

NAJVEČJA PONUDBA PREVERJENIH RABLJENIH VOZIL NA GORENJSKEM

- 12-mesečno jamstvo v ceni vozila
- menjava staro za novo
- menjava staro za staro
- odkup vozil
- zavarovanje vozil
- financiranje leasing in kredit

ZAUPAJTE STROKOVNJAKOM!

IZKORISTITE SPOMLADANSKO UGODNOST

za imetnike PGC kartice, ki velja do 30. 6. 2023 in privarčujte:

- **30% pri nakupu originalnih zavornih oblog ali kolotov**
- **40% pri nakupu originalnih kabinskih filtrov**

Rešitve križanke (geslo, sestavljeno iz črk z oštevilčenih polj in vpisano v kupon iz križanke) pošljite do 9. junija 2023, na Gorenjski glas, Nazorjeva ulica 1, 4000 Kranj. Rešitve lahko oddate tudi v nabiralnik Gorenjskega glasa pred poslovno stavbo na Nazorjevi ulici 1.

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23	

Nagrade:

1. vikend test z vozilom Cupra Formentor
2. vikend test z vozilom Seat Arona
3. Gorenjski glas

SESTAVIL: F. KALAN	AKADEMSKA STOPNJA	HITER NEMSKI PLES	TEPEC	PRVO NARAVNO ŠTEVILO	BRIGA	NAŠE IME REKE NATI- SONE	OTTO GMELIN	SLOVANSKI BOG VODA IN MORIJ	SPIKERKA BAŠ	NEMŠKA PEVKA	ZNAMKA RAČUNAL- NIKOVI
MACESNOV LES		13									
NAŠA PEVKA (A. G.)											20
ZVER IZ DRUŽINE MACK				18			PESNIK ZAJC KVAČKA- NEC				
NAZIV				VRSTA PECIVA PIJAČA IZ SIPKA		4			ANDREJ ROZMAN JUDOISTKA SRAKA		
NEMŠKA OPERNA PEVKA (ERNA)						FILMSKA ZVRST OZKA POT ZA PEŠCE				OPERNA PEVKA BUKOVEC	HITER AMERISKI PLES
THOMAS NELSON				ROPARSKA PTICA DEL FOTO- APARATA				OJIT (SL. ZAPIS) VRSTA RAZ- STRELIVA		8	
CERKVENI URADNI RAZGLAS	2					NAŠIT DEL ČESA OBROK PLAČILA					
TISKARSKA MREŽA							DRŽAVA V AFRIKI LEVIČAR				21
GORENJSKI GLAS	PODSTAVEK ZA SVEČO	SEZNAM POGLAVIJ V KNJIGI LONČNICA				10			MARJAN SMODE MEDICINSKI SVEDER		
TELESNA STRAST				NAPAD NA ZNANO OSEBNOST							
POJAV NA VODI				KRAJŠA SKLADBA ZA KLAVIR		OBER ROMUNSKO TERENSKO VOZILO				17	GLASBENIK GERS DRŽAVA NA SEVERU ZDA
MERŠKA KOLICINA							DREVO- RED DIVJA KOZA				
ČRT TAVZES	5			MESTO V RUSLIJ VARUH, REJNIK				SISTEM BARVNE TV POGUM (ZARG.)			
NAPAD						23		BARVILO ZA LASE, KNA ŠP. SLIKAR (SALVADOR)			
INKOVSKI VLADAR						VENERIN LJUBIMEC POLJSKI ULANEC			9		
ZGODO- VINSKA ZBIRKA PREDPISOV									CIRIL KOSMAČ VODNI VRTINEC		
GORENJSKI GLAS	ČUTNA STRAST	RUSKO BRENKALO AMERISKI PLES		7							
LATINSKA NIKALNICA				OPERNI SPEV NADLEŽNA ŽUŽELKA					22	IGRALKA SOMMER	VISOKA STANO- VANJSKA STAVBA
NEGATIVEN ION						19	VODNA RASTLINA ŽREBANJE TANJŠA DEŠČICA				
SPOLNOST						TALNA POVRŠINA MORSKI OZIGALKAR				LADO LESKOVAR KRAJ PRI KOČEVJU	
LOJZE SLAK	12		GL. MESTO GANE AZIJSKI POLOSEL						ORGAN VIDA GRAFIČNI ZNAK		
ETIOPSKI VELIKAŠ				PREOSTAL DEL ČESA DIŠEČA SNOV							
PLAČILNO SREDSTVO				16			SKAND. MOŠKO IME MODEL VO- ZILA SEAT				KIRURG ŽENSKO POKRVALO
STROJ, NAPRAVA							ŠOLSKA KAZEN MORSKA ZACIMBA			1	
AMONAL EDIKT KARTULAR SACK TREPAN	STAR AVSTRIJSKI NOVEČ, DVOJČAČA	NAGOST, GOLOTA REZALNA PRIPRAVA	15						PETER USTINOV SREDSTVO ZA LIČENJE		
DREMAVH, DREMAVEČ									PREMIK PO ZRAKU MOČVIRSKA PTICA		
RELIGIJA						IGRALKA KRALJ PESNICA MUSER	3				
OSCAR ZAMORA	14		IGRALEC DANSON NADZEMNI DEL REPE					HUMORIST- KA PUTRIH LETOVIŠČE V BELGIJI			POGAN
GOLMAN OBLAK						SPIKERKA PESEK IRENA VRČKOVNIK				11	
IGRALEC DELON						6		AHILOV OČE PELEUS			
SIDRO								SOZVOČJE TONOV			

Pri šoli v Žabnici gnezdita Agata in Šimen

Po tem, ko so decembra 2021 pri podružnični šoli (PŠ) v Žabnici postavili gnezdišče za štoklje, so 26. aprila letos dočakali tako želeni prihod para štokelj, Agata in Šimen, kot so ju poimenovali otroci, prvega potomca pričakujeta čez 15 dni.

KLARA MRAK

Žabnica – Dogajanje v gnezdu pri PŠ Žabnica si lahko 24 ur na dan ogledujemo s pomočjo spletne kamere, ki so jo namestili v okviru participativnega proračuna. »Oba skrbita za mladiče in oba valita. Vendar ona vali več. Tako veselje imamo tu, ko ju lahko ves čas spremljamo,« navdušeno pove ena od idejnih vodij projekta Štoklje v Žabnici Saša Porenta. In ko Agato opazuje skozi okno, doda: »Res je ponosna, prav privoščim ji.«

Agata vali štiri jajca. »Koliko štokljic bo preživel, je odvisno od hrane. Če je letina slaba, samica nagonsko odvrže mladiče iz gnezda. Upamo, da ne bo tako in da bodo vsi preživeli.«

Decembra 2021 so torej na pobudo učiteljice Saše Porenta in Urške Tičar pred šolo postavili gnezdišče. Pri tem

Več časa valjenju posveča Agata, Šimen pa ji ves dan prinaša hrano. / Foto: Primož Pižulin

so jim pomagali izvajalci Elektra Gorenjska ter domačin Jože Frelih, ki je izdelal

košaro za gnezdo. Učenci so nabrali veje za gnezdišče, s katerim je poslano gnezdo.

»Strokovnjaki (sodelujejo z Društvom za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije)

so rekli, da jima naj postelje-mo z vrbo, mi smo nabrali, kar nam je prišlo pod roke, kar kake dve do tri butare

starega dojenčka.« Sploh pa je Saša Porenta vesela, da gnezdo štokelj vzbujajo toliko zanimanja. »Zadnjič mi

»Gospa iz hiše tu zraven šole je rekla: 'Veste, kaj, učiteljica, vi ste tu zraven nas postavili drog z gnezdom, zdaj pa pričakujem četrtega otroka.' In imajo zdaj res pol leta starega dojenčka.«

smo sestavili v gnezdo. Kar jima ne ustreza, zmečeta ven, sama pa sta si postlala s suho travo.«

Da štoklje prinašajo otroke, ni mit?

Učiteljica Saša Porenta z navdušenjem pove, da že nekaj mora biti na tem, da štoklje prinašajo otroke. »Gospa iz hiše tu zraven šole je rekla: 'Veste, kaj, učiteljica, vi ste tu zraven nas postavili drog z gnezdom, zdaj pa pričakujem četrtega otroka.« In imajo zdaj res pol leta

je na primer učenec prinesel članek, v katerem je pisalo, da do leta 1822 nihče ni vedel, kam se selijo te ptice. V Nemčiji so takrat ustrelili štokljo in v njenem vratu našli afriško puščico. Tako so ugotovili, da se selijo na črno celino. Me veseli, da tudi starši gledajo, spremljajo, se zanimajo; učenci so navdušeni.« Na Gorenjskem je sicer to že dvajseto gnezdo, kar kaže, da tudi to, da štoklje gnezdiijo tam, kjer so doma dobri ljudje, ni mit.

Drugič dišalo iz Bistr'ske kuhne

Osnovna šola Bistrica pri Trziču je pripravila že drugo odprto kuhinjo, s katero so zbirali sredstva za šolski sklad. Prizadevajo si, da bi Bistr'ska kuhna postala tradicionalna.

NIKA TOPORIŠ

Trzič – V torek, 23. maja, so pripravili odprto kuhinjo, ki so jo zaradi slabega vremena morali prestaviti v notranjost šole. Ravnateljica Dina Pintarič je pojasnila, da si prizadevajo, da bi odprta kuhinja, imenovana Bistr'ska kuhna, postala tradicionalni dogodek za dober namen.

Jedi pripravili v okviru tehniškega dne

»V okviru današnjega dne zbiramo prispevke za šolski sklad, s katerimi bomo obogatili šolski prostor, morda oblikovali kakšen nov kotiček za učence. Dogodek smo zaradi dežja odpovedali že pretekli teden, tudi tokrat pa nam vreme ni bilo usojeno. V zadnjih trenutkih smo se

odločili, da se pomaknemo v notranje prostore in 'odprto kuhno' vseeno izpeljemo,« je pojasnila ravnateljica.

Otroci od 1. do 9. razreda so v okviru tehniškega dne dopoldan namenili pripravi jedi, pogovoru o pravilni in zdravi prehrani, v popoldanskem urah pa so predstavili svoje jedi. Na stojnicah je bilo mogoče uživati v

sladkih in slanih prigrizkih, različnih sadnih in zelenjavnih namazih, marmeladah, sadnih nabodalih, pripravili pa so tudi delavnico poslikave obraza in foto kotiček.

Ravnateljica je še dodala, da so z idejo kulinarčne tržnice razmišljali o tem, kako bi dobrotelost združili s prijetnim druženjem in 'pocrkljali' starše.

Dobrot je bilo mnogo, vendar so se pladnji hitro praznili. / Foto: Nika Toporiš

LOTO

Loto rezultati – žrebanje 24. 5. 2023
4, 16, 17, 23, 29, 33, 39 in 35

Loto PLUS: **8, 10, 18, 19, 24, 26, 32 in 4**
Lotko: **1 4 3 8 8 3**

Sklad 28. 5. 2023 za Sedmico: **500.000 EUR**
Sklad 28. 5. 2023 za PLUS: **2.630.000 EUR**
Sklad 28. 5. 2023 za Lotko: **300.000 EUR**

HISTORIAL ŠKOFJA LOKA

PLAC KRUHA, PIVA IN ROKODELSKIH DOŽIVETIJ

ŠKOFJA LOKA
3. 6. 2023, 10.00-22.00

www.visitskofjaloka.si

PROST VSTOP

RAZVOJNA AGENCIJA SORA D.O.O., POLJANSKA CESTA 2, ŠKOFJA LOKA

Parada učenja na Jesenicah

V okviru Tednov vseživljenjskega učenja (TVU) je na dvajsetih lokacijah po Sloveniji potekala osrednja akcija, imenovana Parada učenja – dan učečih se skupnosti. Kaj vse so pripravili, smo si tokrat ogledali na Jesenicah.

NIKA TOPORIŠ

Jesenice – V sredo je po vsej državi formalno in neformalno izobraževanje dobilo še večji pomen, saj so akterji na številnih lokacijah opominjali na to, da nas učenje krepi in ohranja mlade. Ljudska univerza Jesenice (LUJ) je v muzeju na prostem na Stari Savi pripravila parado, na kateri so številne delavnice, stojnice in nastopi obiskovalce vabili, da se pridružijo različnim aktivnostim in si popestrijo dan. »Letošnja glavna tema je evropsko leto spretnosti in menim, da smo izobraževalne organizacije še toliko pomembnejše, saj ponujamo programe in možnosti, da do razvoja veščin sploh lahko pride. Poleg tega pa sta TVU in Parada učenja pomembna za medgeneracijsko povezovanje, ki je ključno pri prenosu znanj in spretnosti. Mladi so veliko spretni v krmiljenju v digitalnem svetu, kar lahko prenesejo na starejše, po drugi strani pa veliko težo nosijo same izkušnje, vsi

Parada učenja je na Jesenice privabila številne novih znanih željne obiskovalce. / Foto: Nik Bertonec

nenapisani spomini, ki jih velikokrat ni mogoče najti v knjigah, zato je tudi prispevek starejše generacije bistven,« je pojasnila Katarina Bertonec z LUJ.

Na jeseniški Paradi učenja so se družili stari in mladi. Sodelovati je bilo mogoče na ustvarjalnih delavnicah, ki so jih pripravili Vrtec Jesenice, OŠ Poldeta Stražišarja, OŠ Prežihovega Voranca,

OŠ Koroška Bela, jeseniška srednja šola, Mladinski center Jesenice in drugi. Na več kot dvajsetih stojnicah so se predstavila društva, zavodi in organizacije – Društvo diabetikov, RAGOR, Glasbena šola Jesenice, Gimnazija Jesenice, jeseniška knjižnica, Gledališče Toneta Čufarja in še bi lahko naštevati. Dan pa so dodatno popestrili še mnogi odrski nastopi, za

veliko atrakcijo je poskrbelo športno društvo SlackAlien, katerega člani so na traku nad parado hodili in izvajali trike, ki so marsikomu vzeli sapo.

Parado učenja – dan učečih se skupnosti so na Gorenjskem pripravili tudi v Kranju, Škofji Loki in Medvodah, pod okriljem LUJ pa je program potekal tudi v Žirovnici.

Grad osupljiva poročna lokacija

Revija Conde Nast Traveller je Blejski grad že drugič prepoznala kot izredno poročno lokacijo.

MAŠA LIKOSAR

Bled – Blejski grad vsako leto pritegne pare iz različnih krajev sveta, ki si tu obljubijo večno zvestobo. Kot je pojasnila Lea Ferjan, direktorica Zavoda za kulturo Bled, ki upravlja Blejski grad, imajo v letošnji poročni sezoni za zdaj načrtovanih nekaj več kot dvajset porok, kar je sicer nekoliko manj kot leta 2022. »Med mladoporočenci prednjačijo angleško govoreči pari, posebno pa me veseli, da Blejski grad postaja vse bolj priljubljena lokacija tudi pri slovenskih parih,« je dodala Ferjanova. Poročne obrede izvajajo na treh lokacijah, in sicer pod lapidarijem na zgornji terasi, v

Viteški dvorani in Grajskem parku, ki so ga prenovili in lani dodali v izbor poročnih lokacij.

Blejski grad se lahko pohvali tudi z novim priznanjem in uvrstitvijo na svetovni seznam izrednih poročnih lokacij po izboru revije Conde Nast Traveller. Njihov ocenjevalec z referencami na področju turizma ga je že drugič prepoznal kot izredno lokacijo. Po jesenskem izboru, ko je Blejski grad uvrstil na seznam najboljših svetovnih lokacij za destinacijsko poroko, mu je novo priznanje dodelil v kategoriji za najbolj osupljive lokacije za grajske poroke na svetu.

Lani so na seznam poročnih lokacij dodali tudi Grajski park. / Foto: Primož Pičulin

Dan zdravja v Radovljici

MARJANA AHAČIČ

Radovljica – Zdravstvenovzgojni center Radovljica je v sredo pripravil tradicionalni Dan zdravja, namenjen promociji zdravega načina življenja. Obiskovalce so seznanili z različnimi temami s področja ohranjanja zdravja, npr. s pomenom zaščite kože pred soncem, kar so predstavile dijakinje Srednje šole Jesenice. Študentje so skupaj z referenčnimi sestrami pripravili

Obiskovalci so se na prireditvi seznanili z različnimi temami s področja ohranjanja zdravja, na primer s pomenom zaščite kože pred soncem. / Foto: Tina Dokl

stojnico na temo visok krvni tlak, predstavilo se je Združenje bolnikov po možganski kapi, Klub Bled. Pozornost so posvetili tudi skrbi za ustno zdravje ter promociji programa Svit za preprečevanje in zgodnje odkrivanje predrakavih sprememb in raka na debelem črevesu in danki. Obiskovalci so tako lahko vstopili v t. i. Svitovo črevo, napihljiv model črevesa, ki nazorno prikazuje notranjost človekovega črevesa. Predstavili so tudi nove preventivne programe, ki jih bodo od jeseni izvajali pod novim imenom Center za krepitev zdravja.

vremenska napoved

Danes bo po jutranji nizki oblačnosti čez dan deloma sončno z občasno zmerno oblačnostjo. Verjetnost za kakšno popoldansko ploho bo majhna. Manjše krajevne padavine bodo verjetnejše v gorskem svetu. Jutri in v nedeljo bo pretežno jasno. Pihal bo vzhodnik.

PETEK

13/23 °C

SOBOTA

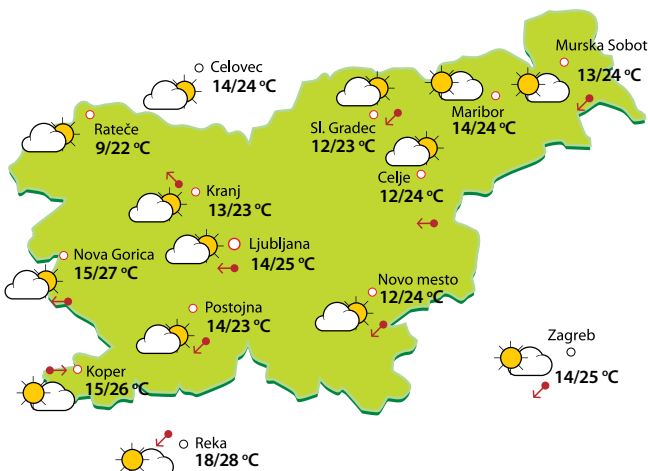
10/22 °C

NEDELJA

9/23 °C

Agencija RS za okolje, Urad za meteorologijo

NA GLAS

aforizem

Ko kuham žganje, žena obvezno kuha mulo.

Milan Fridauer - Fredi